

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

Durum ve Tahmin
SÜT ve SÜT ÜRÜNLERİ
2015

Hazırlayan

Zarife Nihal GÜLAÇ

e-posta:
zarifenihal.gulac@tarim.gov.tr

TEPGE YAYIN NO: 256
ISBN: 978-605-9175-27-2

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

Aralık 2015

İletişim:
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kampüsü
3 Nolu Giriş Eskişehir Yolu 9. km.
Lodumlu / ANKARA

Telefon: 0. 312. 287 58 33
Faks: 0. 312. 287 54 58

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtımını yapılamaz.
Kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.
Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazara aittir ve
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ve TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

ÖNSÖZ

Gıda üretimi giderek artan stratejik bir öneme sahiptir. Kaliteli, sağlıklı ve yeter miktarda gıda tüketimi ülkeler açısından önemlidir. Özellikle hayvansal ürünler, içerisinde süt ve süt ürünlerinin tüketimi sağlıklı ve dengeli beslenme açısından son derece önemlidir. Gıda üretiminde, üretimin sağlıklı ve sürdürülebilir bir biçimde yapılabilmesi için dünyada ve Türkiye'deki gelişmelerin iyi izlenerek ileriye yönelik olarak projeksiyonların yapılması gerekmektedir. Süt ve süt ürünlerinde bu ihtiyaca cevap verebilmek amacıyla Süt ve Süt Ürünleri Durum ve Tahmin Raporu hazırlanmaktadır. Sektörde yaşanan sorunların giderilerek sektörün rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması, dünya ve Türkiye'deki gelişmelere göre üretimin biçimlendirilmesi gerekmektedir. Rekabet gücünün artırılması AB'ye üyelik sürecinde ve DTÖ çalışmalarında da büyük önem taşımaktadır.

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü'nün Süt ve Süt Ürünleri Durum ve Tahmin çalışmaları; sektördeki gelişmeleri yakından takip ederek ilgili kişi, grup ve kuruluşları bu gelişmelerden zamanında ve doğruya en yakın olarak haberdar edip bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Hazırlanan bu çalışmada esas itibariyle içinde bulunan yıldaki arz, kullanım, fiyatlar vs. ile ilgili ortaya çıkan gerçekleştirmeler (Durum) ile bir sonraki yıldaki muhtemel gelişmeler (Tahmin) sistematik olarak incelenmektedir.

Yoğun emekleri için bu raporu hazırlayanlara teşekkür ederim.

Mehmet Cihad KAYA
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	1
DÜNYADA DURUM: 2014.....	2
Dünya Sığır Varlığı.....	2
Süt.....	3
Peynir.....	5
Süt Tozu.....	6
Tereyağı.....	9
DÜNYA TAHMİN: 2015.....	11
TÜRKİYE’DE DURUM: 2014.....	13
Süt.....	13
İçme Sütü.....	14
Peynir.....	15
Süt Tozu.....	16
Yoğurt.....	17
Ayran.....	18
Tereyağı.....	19
TÜRKİYE’DE TAHMİN:2015.....	25
İçme Sütü.....	25
Peynir.....	25
Süt Tozu.....	25
Yoğurt.....	25
Ayran.....	25
EK TABLOLAR.....	26

Tablolar

Tablo 1- Dünya Sığır Varlığı (1000 Baş).....	2
Tablo 2- Dünya Toplam Süt Arz Kullanım ve Ticareti.....	3
Tablo 3- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Süt Tüketimi (Lt/Kişi/Yıl).....	5
Tablo 4- Dünya Toplam Peynir Arz Kullanım ve Ticareti.....	5
Tablo 5- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Peynir Tüketimi (Kg/Kişi/Yıl).....	6
Tablo 6- Dünya Yağlı Süt Tozu Arz Kullanım ve Ticareti.....	7
Tablo 7- Dünya Yağsız Süt Tozu Arz Kullanım ve Ticareti.....	8
Tablo 8- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Süt Tozu Tüketimi.....	9
Tablo 9- Dünya Tereyağı Arz Kullanım ve Ticareti.....	10
Tablo 10- Kişi Başına Tereyağı Tüketimi (Kg/Yıl/Kişi).....	11
Tablo 11-Türkiye Süt Üretimi ve Sağılan Hayvan Sayısı.....	13
Tablo 12- Türkiye İçme Sütü Arz ve Kullanımı.....	14
Tablo 13- Türkiye’de Peynir Arz ve Kullanımı.....	15
Tablo 14- Türkiye Süt Tozu Arz ve Kullanımı.....	16
Tablo 15- Türkiye’de Yoğurt Arz ve Kullanımı.....	17
Tablo 16- Türkiye Ayran Arz ve Kullanımı.....	18
Tablo 17- Türkiye’de Tereyağı Arz ve Kullanımı.....	19
Ek Tablo 1 - Dünya Toplam Süt Arz Kullanım ve Ticareti 2009-2014 (Bin Ton)	21
Ek Tablo 2- Dünya Toplam Süt Kullanımı 2009-2014	22
Ek Tablo 3- Dünya Peynir Arz Kullanım ve Ticareti 2009-2014	23
Ek Tablo 4- Dünya Yağsız Süt Tozu Arz Kullanım ve Ticareti 2009-2014	24
Ek Tablo 5- Dünya Yağlı Süt Tozu Arz Kullanım ve Ticareti 2009-2014	25
Ek Tablo 6- Dünya Tereyağı Arz Kullanım ve Ticareti 2009-2014	26
Ek Tablo 7- Seçilmiş Ülkelerde Süt Sığır Varlığı 2009-2014	27
Ek Tablo 8- Seçilmiş Ülkelerde İnek Sütü Üretimi2009-2014	27
Ek Tablo 9- Başlıca Ülkelerde Kişi Başına Süt ve Süt Ürünleri Tüketimi 2009-2014	28
Ek Tablo 10-Başlıca Ülkelerde Sığır Başına Ortalama Süt Üretimi 2009-2014	29
Ek Tablo 11- Bazı Avrupa Ülkelerinde Sığır Sütü Üretimi (Bin Ton)	30
Ek Tablo 12- Bazı Avrupa Ülkelerinde Peynir Üretimi (Bin Ton).....	30
Ek Tablo 13- Bazı Avrupa Ülkelerinde Süt Tozu Üretimi (Bin Ton)	31
Ek Tablo 14- Bazı Avrupa Ülkelerinde Tereyağı Üretimi (Bin Ton)	31
Ek Tablo 15- Cins ve Irklara Göre Süt Üretimi 2009-2014 (Ton)	31
Ek Tablo 16- Süt ve Süt Ürünleri Ortalama Tüketici Fiyatları 2010-2015/TL/kg	32
Ek Tablo 17- Yem Üretimi 2000-2014	33

Şekiller

Şekil 1. Dünya Toplam Süt Arzı.....	4
Şekil 2. Dünya Toplam Süt Kullanımı.....	4
Şekil 4. Dünya Toplam Peynir Arzı.....	6
Şekil 5. Dünya Toplam Peynir Kullanımı.....	6
Şekil 6. Dünya Toplam Yağlı Süt Tozu Arzı.....	7
Şekil 7. Dünya Toplam Yağlı Süt Tozu Kullanımı.....	7
Şekil 8. Dünya Toplam Yağsız Süt Tozu Arzı.....	8
Şekil 9. Dünya Toplam Yağsız Süt Tozu Kullanımı.....	8
Şekil 10- Dünya Süt Tozu Fiyatları.....	9
Şekil 11. Dünya Süt Tozu Fiyatı.....	9
Şekil 12. Dünya Toplam Yağlı Tereyağı Arzı.....	10
Şekil 13. Dünya Toplam Yağlı Tereyağı Kullanımı.....	10
Şekil 14. Dünya Tereyağı Fiyatları.....	14
Şekil 16. Türkiye Toplam İçme Sütü Arzı.....	15
Şekil 17. Türkiye Toplam İçme Sütü Kullanımı.....	15
Şekil 18. Türkiye Toplam Peynir Arzı.....	16
Şekil 19. Türkiye Toplam Peynir Kullanımı.....	16
Şekil 20. Türkiye Toplam Süt Tozu Arzı.....	17
Şekil 21. Türkiye Toplam Süt Tozu Kullanımı.....	17
Şekil 22. Türkiye Toplam Yoğurt Arzı.....	18
Şekil 23. Türkiye Toplam Yoğurt Kullanımı.....	18
Şekil 24. Türkiye Toplam Ayran Arzı.....	18
Şekil 25. Türkiye Toplam Ayran Kullanımı.....	18
Şekil 26. Türkiye Toplam Tereyağı Arzı.....	19
Şekil 26. Türkiye Toplam Tereyağı Kullanımı.....	19

ÖZET

Durum: 2014

- ✚ Dünyadaki sığır varlığı 2014 yılında %0,1 oranında artarak yaklaşık 1,3 milyar baş olmuştur. Dünya sığır ithalat ve ihracatının 2014 yılında %15,5 oranında artarak sırası ile 3.619 bin baş ile 5.368 bin baş olmuştur.
- ✚ Dünyada toplam süt üretimi 2014 yılında %3,4 oranında artarak 570 milyon ton, inek sütü üretimi ise %3,3 oranında artarak 483 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünyada süt ithalatı 2014 yılında yaklaşık %24 artarak 885 bin ton olmuştur.
- ✚ Dünya peynir üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %1,7 oranında artarak 17,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya peynir ithalatı %11,3 oranında azalarak 1 milyon ton ve ihracat ise %4,3 oranında azalarak 1,6 milyon tona ulaşmıştır.
- ✚ Dünya yağlı süt tozu üretim miktarı 2014 yılında yaklaşık %5 oranında artarak 4,9 milyon ton, yağsız süt tozu ise %1,1 oranında artarak 4,4 milyon ton olmuştur. Dünya tereyağı üretimi ise 2014 yılında bir önceki yıla göre %3,2 oranında artarak 9,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.
- ✚ Türkiye’de 2014 yılı sonu itibariyle toplam sağılan hayvan sayısı bir önceki yıla göre %2,7 artışla 24.535 bin baş olmuştur. Türkiye’de süt üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %1,5 oranında artmış ve 18,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.
- ✚ Türkiye’de içme sütü üretimi 2014 yılında %0,96 oranında artarak 1,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Peynir üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %5 artışla 623 milyon ton olmuştur. Süt tozu üretimi bir önceki yıla göre %40,8 oranında artarak 111 milyon ton, yoğurt üretimi % 2 oranında artarak 1,1 milyon ton, ayran üretimi %7 artarak 598 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Tahmin: 2015

- ✚ Dünya toplam süt üretiminin 2015 yılında %2,1 oranında artarak 582 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. İnek sütü üretiminin %2 oranında artarak 493 milyon ton, toplam arzın ve kullanımın %2 oranında artarak 584 milyon ton ve 582 milyon tona ulaşacağı beklenmektedir.
- ✚ Dünya toplam peynir üretiminin %0,6 oranında artarak 18 milyon ton, toplam arzın %1 oranında artarak 19,8 milyon ton, toplam kullanımın %1,3 oranında artarak 19 milyon ton olması beklenmektedir.
- ✚ Dünya yağlı süt tozu üretim miktarının %5 oranında artarak 5 milyon ton, toplam arzın %4 oranında artarak 6,5 milyon ton, toplam kullanımın %4,4 oranında artarak 6 milyon ton olması beklenmektedir. Dünya yağsız süt tozu üretim miktarının ise %1 oranında artarak 4,4 milyon ton, toplam arzın % 3,2 oranında artarak 6 milyon ton, toplam kullanımın %4,3 oranında artarak 5,7 milyon ton, olması beklenmektedir.
- ✚ Türkiye içme sütü üretiminin 2015 yılında %1 oranında artarak 1,323 milyon ton, toplam arzın %1 oranında artarak 1,348 milyon ton, toplam kullanımın da yine %1 oranında artarak 1,322 milyon ton olması beklenmektedir.
- ✚ Türkiye peynir üretiminin 2015 yılında %5 oranında artarak 667 milyon ton, yoğurt üretiminin %2 artarak 1,131 milyon ton, ayran üretiminin %7 artarak 640 milyon ton, tereyağı üretiminin %10 oranında artarak 51 milyon ton olması beklenmektedir.

DÜNYADA DURUM

2014 yılı dünyada sığır varlığı bir önceki yıla oranla %0,08 oranında artarak 1.284.775 bin baş olurken, toplam süt üretimi ise %3,4 oranında artarak 570 milyon olarak gerçekleşmiştir. Aynı şekilde dünya toplam süt arzında ve toplam süt

kullanımının yanı sıra süt ürünlerinden peynir, yağlı-yagsız süt tozu, tereyağı üretim, toplam arz ve kullanımlarında da artış meydana gelirken, peynir ithalat ve ihracatında düşüş görülmüştür.

Dünyada Sığır Varlığı**Dünya Sığır Varlığı Azaldı, İhracat ve İthalat Arttı**

Dünya sığır varlığında 2014 yılında bir önceki yıla göre; süt ineği başlangıç stoklarında %0,22 artış, besi hayvanı başlangıç stoklarında ise %2 oranında artış görülürken, buzağı sayısında %0,56 oranında düşüş, ithalat ve ihracatta %15 oranında bir artış görülmüştür. Çoğu ülkede yetiştiricilerin hayvan sayısını artırmaktan daha çok, hayvan başına düşen et verimini artırıcı besleme yöntemlerini uygulamaları hayvan sayısındaki artışı sınırlamaktadır. Son yıllarda pek çok ülkede tüketicilerin, daha sağlıklı ve uygun fiyatlı olması nedeniyle beyaz ete

yöneldikleri gözlenmektedir. Tüketim tercihindeki bu değişme, dünya hayvan sayısının artışını sınırlayan diğer bir unsurdur. Ayrıca tüketicilerin kırmızı et türleri arasındaki tercihleri, dünya hayvan stokunun büyükbaş ve küçükbaş cinsler itibarıyla dağılımında belirleyici faktörlerden biridir (Anonim 2007). 2015 yılında hayvan varlığının %0,46 oranında azalması beklenirken, ithalat ve ihracatta ise sırası ile %15 ve %16 oranında düşüşlerin olması beklenmektedir. Kayıplarda da yine aynı şekilde düşüşlerin olması beklenmektedir.

Tablo1- Dünya Sığır Varlığı (1000 Baş)

	2011	2012	2013	2014	2015/a
Başlangıç Stokları	990.958	989.237	991.85	994.038	964.64
Süt İneği Başlangıç Stokları	232.138	234.472	236.707	241.443	242.582
Besi Hayvanı Başlangıç Stokları	199.074	204.756	207.322	205.137	198.908
Üretim (Buzağı)	282.725	286.032	288.728	287.118	285.79
İthalat	2.822	3.339	3.134	3.619	3.087
Toplam Arz	1.276.505	1.278.608	1.283.712	1.284.775	1.253.517
İhracat	4.462	4.82	4.649	5.368	4.496
Kasaplık İnek	41.572	42.325	43.024	42.302	39.599
Kasaplık Dana	14.419	14.53	15.005	14.861	14.417
Toplam Kesim Hayvanı	232.83	234.871	240.982	241.443	236.985
Kayıplar	49.976	47.067	44.043	43.559	40.78

a/ Tahmin

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi (USDA)

Süt**Süt Üretimi ve Kullanımında Artış**

Dünya toplam süt üretiminin %85'ini inek sütü oluşturmaktadır. Toplam süt üretimi ve inek sütü üretimi genel olarak artış eğilimindedir. 2014 yılında bir önceki yıla göre toplam süt ve inek sütü üretimi %3,3 oranında artarken ithalat ise %24,4 oranında artmıştır. Hayvan beslemede kullanım ise %3 oranında azalmıştır. 2014 yılında toplam süt üretiminin %27'si AB'de, %16'sı ise ABD'de yapılmıştır. İnek sütü üretiminin ise %30'u AB'de, %19'u ise ABD'de gerçekleşmiştir. İthalatın %31'i Çin tarafından gerçekleştirirken, ihracatın %59'u AB'ye yapılmaktadır. 2015 yılı süt ve süt ürünleri dış ticaretinde de bu ülkelerin söz sahibi olmaları beklenmektedir. 2014 yılına göre toplam süt ve inek sütü üretiminde sırası ile %2 ve %1,9 oranında artış beklenirken hayvan beslemede kullanılan sütün %7

oranında azalması beklenilmektedir. Süt üretiminde artışa neden olarak sürü büyüklüğü ve verimde ki artış gösterilebilir. Hindistan'da üretici tercihlerindeki artışa bağlı olarak Çin, Pakistan ve Türkiye'nin süt üretiminde artış beklenmektedir. AB'de de kota sisteminin kaldırılması ile süt üretiminde artış beklenirken, özellikle İrlanda, Hollanda ve Almanya gibi ülkelerde üretimin en üst düzeylere çıkması beklenmektedir (Anonim, 2015a).

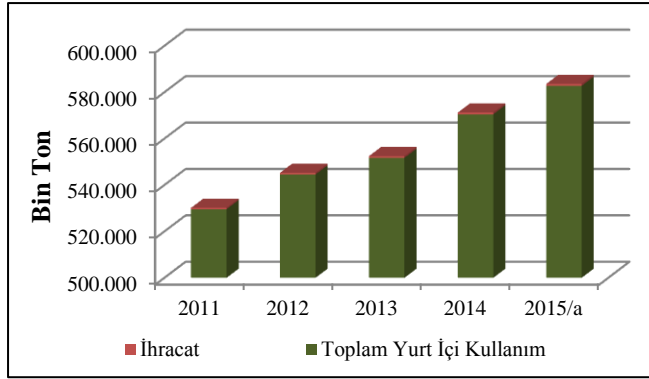
Süt ihracatında en önemli ülkeler olan Yeni Zelanda ve AB'nin ihracatın %50'den fazlasını gerçekleştirmeye devam etmesi beklenmektedir. İthalatta Asya'nın yükselen ana merkez olmaya devam etmesi beklenirken, en fazla ithalatın artarak Çin ve Rusya'ya yapılması beklenmektedir.

Tablo 2- Dünya Toplam Süt Arz ve Kullanımı

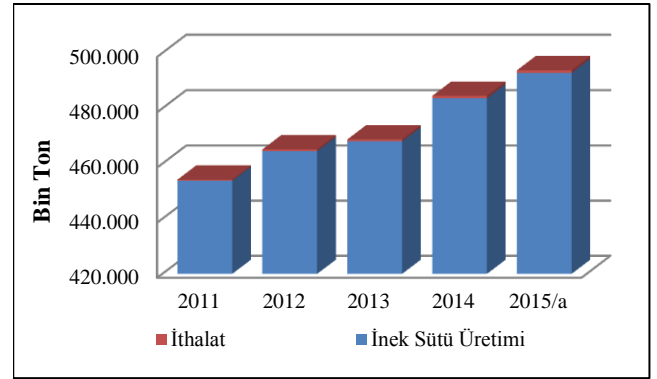
	2011	2012	2013	2014	2015/a
Bin Ton					
ARZ					
Toplam Süt	529.717	544.651	551.738	570.369	582.521
İnek Sütü Üretimi	453.769	464.564	468.064	483.633	492.798
İthalat	430	600	711	885	975
Toplam Arz	530.147	545.251	552.449	571.254	583.596
KULLANIM					
Toplam Yurt İçi Kullanım	529.582	544.555	551.721	570.465	582.740
Hayvan Beslemede Kullanım	5.004	5.007	5.119	4.976	4.649
İçme Sütü Kullanımı	173.275	174.262	176.437	181.548	185.513
İhracat	565	696	728	789	856
Toplam Kullanım	530.147	545.251	552.449	571.254	583.596

a/ Tahmin

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi (USDA)

Şekil 1. Dünya Toplam Süt Arz

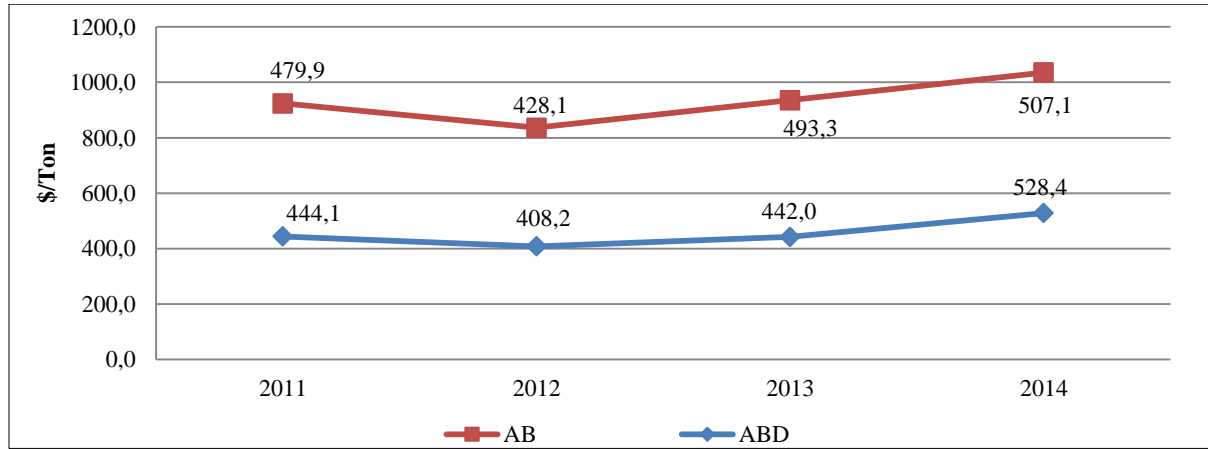

Şekil 2. Dünya Toplam Süt Kullanımı

Dünya Süt Fiyatları Arttı

Uluslararası süt fiyatları 2012 yılında düşüş gösterse de 2013 ve 2014 yıllarında tekrar yükselmiştir. AB’de 2014 yılında bir önceki yıla göre %20 oranında artarak 507,1 \$/Ton olurken ABD’de %3 oranında artarak 528,4\$/Ton olarak gerçekleşmiştir. Olumsuz hava şartlarının yem fiyatlarını ve arzını etkilemesi süt üretici fiyatlarının

artmasına neden olmuştur. Gelişmekte olan ülkelerin refah seviyesindeki artışa bağlı olarak, küresel talebin uzun dönemde artıp artmama durumuna göre de fiyat artışı devam edebilir. Devam etmekte olan talep artışı çığ süt fiyatlarını artırabileceği gibi, süt arzında da artışa neden olabilir (Anonim 2015b)

Şekil 3. AB ve ABD Süt Fiyatları

Kaynak: AB- www.dairyco.net, ABD- www.nass.usda.gov.tr

Kişi Başı Süt Tüketimi

Ülkelere göre kişi başına süt tüketimi incelendiğinde; 2014 yılında tüketimin bir önceki yıla göre birçok ülkede büyük oranda değişmediği görülmektedir. 2015 yılında da kişi başı tüketim miktarında ciddi bir artış beklenmemektedir. Ülkeler

arasında kişi başı tüketim miktarı incelendiğinde; 2012 yılından itibaren Çin’deki artış dikkat çekmekte ve 2014 yılında 2013 yılına göre %11 oranında artış görülürken, bu artışın 2015 yılında %16 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Tablo 3- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Süt Tüketimi (lt/Kişi/Yıl)

	2011	2012	2013	2014	2015
Arjantin	49,2	50,1	51,1	51,9	52,8
Avustralya	107,7	107,7	107,5	107,4	107,3
Kanada	90,9	90,2	89,6	88,9	88,1
Çin	13,8	15,3	17,2	19,2	21,4
AB	66,5	66,2	66,0	65,7	65,3
Japonya	33,7	33,6	33,7	33,7	33,7
İsviçre	97,0	96,4	95,6	94,8	94,1
ABD	88,5	88,3	88,0	87,8	87,7

a/Tahmin The Food and Agricultural Policy Research Institute (FAPRI)
Ek Tablo: USDA

Peynir

Peynir Üretimi, Kullanımında Artış ve Dış Ticarete Azalış

Doğal peynirlerde (işlenmiş peynirler dışındaki tüm peynirler) dünya üretimi ortalama 20 milyon ton kadardır. Mandıralara dağıtılan inek sütünden üretilen inek sütü peynirleri (sınai peynirler) küresel doğal peynir üretiminin %80'ini temsil etmektedir. Geri kalanı çiftlikte ve evde yapılan ürünler ve ayrıca diğer tür sütlerden (koyun, keçi, manda) yapılan peynirlerden oluşmaktadır (Anonim 2014a). Dünya peynir üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %1,7 oranında artarak 17.919 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıl ithalat %11 oranında, ihracat ise %4 oranında azalırken bitiş stoklarında da %16 oranında artış

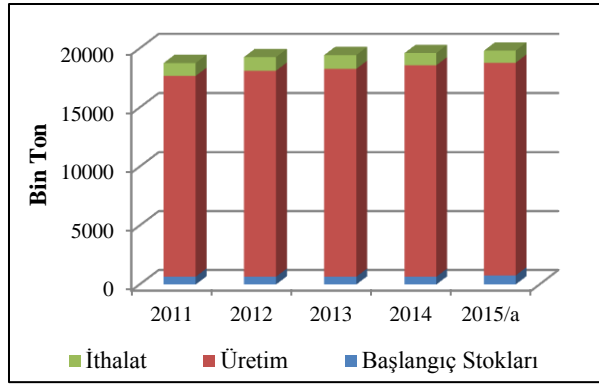
görülmüştür. 2014 yılında dünya peynir üretiminin %53'ü AB'de, %29'u ABD'de gerçekleşirken %3'ü Arjantin'de, %2'si ise Kanada'da gerçekleşmiştir. 2014 yılı peynir ithalatının %10'u 99 bin ton ile Meksika'ya, %7,5'i ise 77 bin ton ile Avustralya'ya gerçekleşirken, ihracatın %45'i AB, %23'ü ABD ve %17 ise Yeni Zelanda tarafından gerçekleştirilmiştir. 2015 yılında 2014 yılı bitiş stoklarına paralel olarak başlangıç stoklarında %16 oranında artış beklenmektedir. Üretim ise %0,6 oranında artarak 18.022 bin ton olması beklenmektedir. Üretim %82'lik kısmını AB ve ABD'nin oluşturacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 4- Dünya Toplam Peynir Arz ve Kullanımı

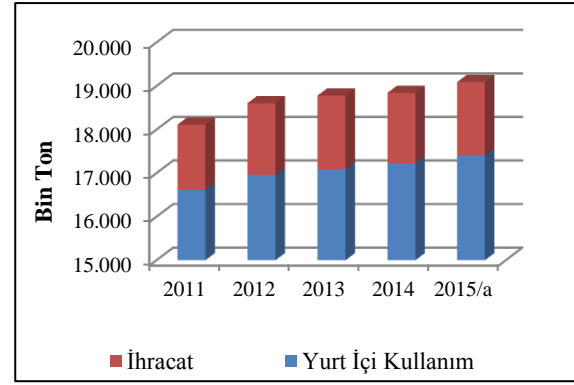
	2011	2012	2013	2014	2015/a
Bin Ton					
ARZ					
Başlangıç Stokları	668	653	659	656	764
Üretim	17.007	17.46	17.613	17.919	18.022
İthalat	1.091	1.152	1.164	1.032	1.022
Toplam ARZ	18.766	19.265	19.436	19.607	19.808
KULLANIM					
Yurt İçi Kullanım	16.621	16.959	17.092	17.228	17.409
İhracat	1.492	1.647	1.688	1.615	1.681
Toplam Kullanım	18.113	18.606	18.78	18.843	19.092
Bitiş Stokları	653	659	656	764	718

a/Tahmin

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi (USDA)

Şekil 4. Dünya Toplam Peynir Arzı

Şekil 5. Dünya Toplam Peynir Kullanımı

Kişi Başı Peynir Tüketimi

Dünya genelinde 2014 yılında peynir tüketimi artış gösterme eğilimindedir. Kişi başına peynir tüketiminin en fazla olduğu ülkeler arasında ilk sırada ABD, AB, Arjantin ve Avustralya yer almaktadır.

2014 yılında bir önceki yıla göre kişi başı peynir tüketiminde en fazla artışın olduğu ülke %1,9 ile Arjantin'dir. Aynı artışın 2015 yılında da devam etmesi beklenmektedir.

Tablo 5- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Peynir Tüketimi (Kg/Kişi/Yıl)

	2011	2012	2013	2014	2015
Arjantin	12,2	12,5	12,7	13,0	13,2
Avustralya	9,9	10,0	10,2	10,3	10,4
Kanada	9,3	9,3	9,4	9,4	9,4
AB-28	13,2	13,3	13,5	13,6	13,8
Japonya	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
Meksika	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8
Yeni Zelanda	4,9	4,9	5,1	5,2	5,3
Rusya	5,4	5,6	5,6	5,7	5,8
ABD	14,9	15,0	15,0	15,1	15,2

Kaynak: The Food and Agricultural Policy Research Institute (FAPRI)

Süt Tozu

Dünya Yağlı Süt Tozu Üretimi, İthalat-İhracat ve Yurtiçi Kullanım Arttı

Dünya yağlı süt tozu üretim miktarı 2014 yılında bir önceki yıla göre %8 oranında artarak 4,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat %5, ihracat ise %9,5 oranında artarken, yurtiçi kullanım %6 oranında artarak 3,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin %36'sı AB'de, %23'ü ABD'de ve %9,4'ü ise Yeni Zelanda'da gerçekleşirken, yine aynı

ülkeler üretimleri doğrultusunda ihracatta da lider konumdadır. En büyük ithalatçı ülke %18 ile Meksika olmuştur. 2015 yılında da üretimin %5 oranında artması, ithalatın %7 oranında azalması, ihracatın ise %6 oranında artması beklenmektedir. AB, ABD ve Yeni Zelanda üretim ve ithalatta lider durumunu korurken, Meksika yine en büyük ithalatçı ülke

durumundadır. 2021 yılına kadar (rapor öngörü sürecinde) tam yağlı süt tozunun taze süt ürünlerini takiben ikinci en hızlı büyüyen ürün olması beklenmektedir (Anonim 2014b).

2021 yılı sonuna kadar Çin ve Yeni Zelanda'nın tam yağlı süt tozu üretimi artışının 2/3'ünü karşılayan iki ülke olması

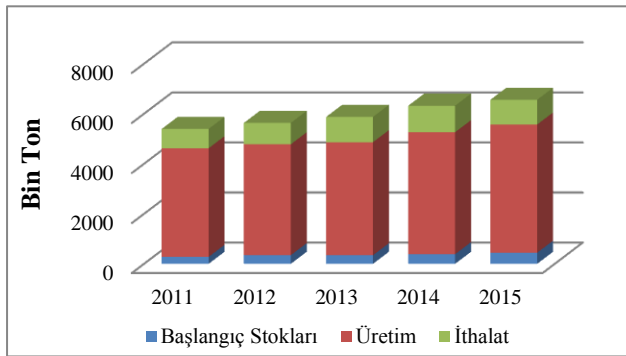
beklenmektedir. Brezilya ve Arjantin'in ise artışın %17'sini sağlaması beklenmektedir. Yeni Zelanda'da yağlı süt tozu üretiminin artmasının başlıca sebebi, Güney Doğu Asya'dan gelen yüksek taleptir. Ayrıca Yeni Zelanda'nın yağlı süt tozu üretiminde Çin'i geçmesi beklenmektedir (Anonim 2013).

Tablo 6- Dünya Yağlı Süt Tozu Arz ve Kullanımı

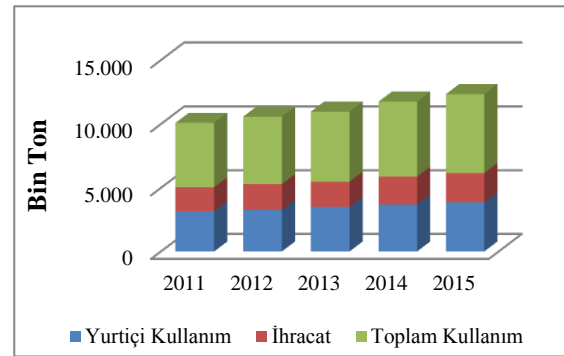
	2011	2012	2013	2014	2015/a
Bin Ton					
ARZ					
Başlangıç Stokları	277	345	343	384	443
Üretim	4.342	4.432	4.519	4.877	5.124
İthalat	771	854	1.008	1.058	987
Toplam Arz	5.390	5.631	5.870	6.319	6.554
KULLANIM					
Yurtiçi Kullanım	3.165	3.271	3.492	3.692	3.853
İhracat	1.880	2.017	1.994	2.184	2.315
Toplam Kullanım	5.045	5.288	5.486	5.876	6.168
Bitiş Stokları	345	343	384	443	386

a/Tahmin

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi (USDA)

Şekil 6. Dünya Toplam Yağlı Süt Tozu Arzı

Şekil 7. Dünya Toplam Yağlı Süt Tozu Kullanımı

Dünya Yağsız Süt Tozu Üretiminde Başlangıç Stokları ve İhracat Azaldı, Yurtiçi Kullanım, İthalat ve Toplam Arz Artı

Dünya yağsız süt tozu üretiminde başlangıç stokları bir önceki yıla göre %11 oranında azalırken, üretim %11 oranında artarak yaklaşık 4.4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat %1 oranında

azalırken, ithalat %10 ve yurtiçi kullanım %4 oranında artmıştır. Üretim %30'u Yeni Zelanda'da, %15'i ise AB'de gerçekleşirken, önde gelen ihracatçı ülkeler üretimin %66'sını ihraç eden Yeni Zelanda

ve %18'ini ihraç eden % AB'dir. 2015 yılında ise başlangıç stoklarının %19 oranında artması beklenirken, üretimin %1 oranında artarak 4.4 milyon ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2015 yılında da üretim ve ihracatta lider

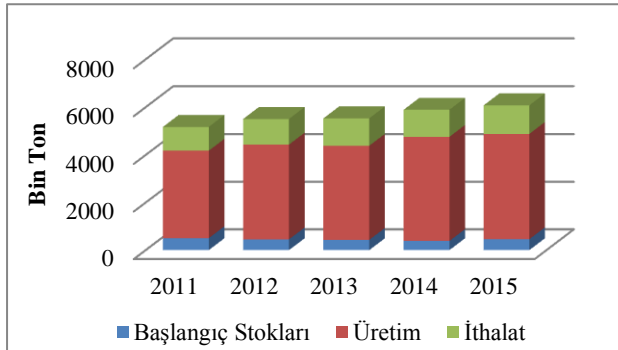
ülkelerin AB, ABD ve Yeni Zelanda olması beklenmektedir. Çin'in ithalat artışının devam etmesi beklenirken, Meksika, Filipinler ve Rusya önemli diğer ithalatçı ülkeler arasındadır.

Tablo 7- Dünya Yağsız Süt Tozu Arz ve Kullanımı

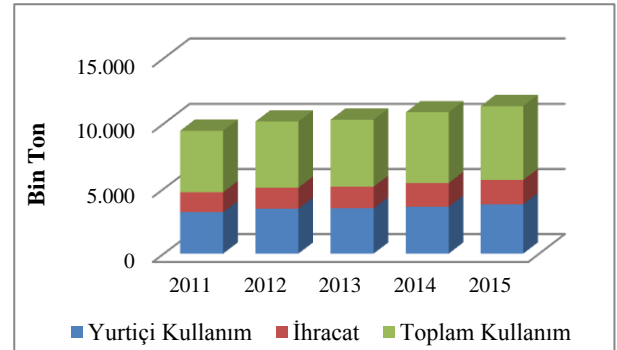
	2011	2012	2013	2014	2015/a
Bin Ton					
ARZ					
Başlangıç Stokları	502	452	431	385	459
Üretim	3.675	3.983	3.953	4.371	4.421
İthalat	996	1.070	1.146	1.132	1.195
Toplam Arz	5.173	5.505	5.053	5.888	6.075
KULLANIM					
Yurtiçi Kullanım	3.192	3.447	3.482	3.606	3.791
İhracat	1.529	1.627	1.663	1.823	1.872
Toplam Kullanım	4.721	5.074	5.145	5.429	5.663
Bitiş Stokları	452	431	385	459	412

a/Tahmin

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi (USDA)

Şekil 8. Dünya Toplam Yağsız Süt Tozu Arzı

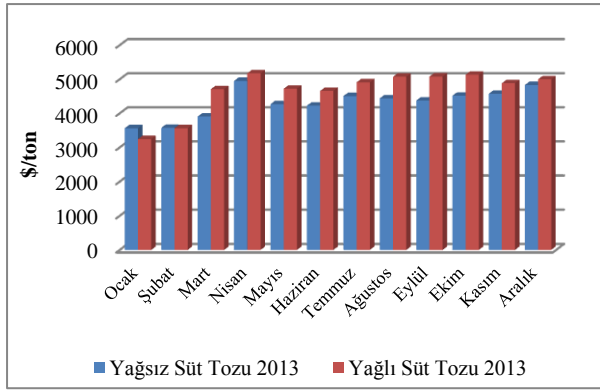

Şekil 9. Dünya Toplam Yağsız Süt Tozu Kullanımı

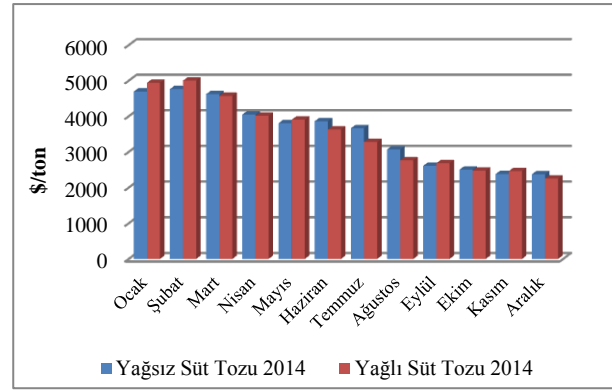
Süt Tozu Fiyatları Azaldı

Dünya yağsız süt tozu fiyatı 2013 ocak ve şubat aylarında 3.600 \$/ton seviyelerindeyken mart ayında ocak ayına göre %10 oranında artarak 3.900 \$/ton olurken, yıl sonunda %35 oranında artarak 4.829 \$/ton olmuştur. Yağlı süt tozu ise ocak ayında 3.244 \$/ton iken mart ayında %45 oranında artarak 4.707 \$/ton, aralık ayında ise %54 oranında artarak 4.997 \$/ton olmuştur. Genel olarak 2013 yılında yağlı ve yağsız süt tozu fiyatlarının yıl

sonuna doğru arttığı ve yağsız süt tozu fiyatlarının ocak şubat ayları dışında yağlı süt tozuna göre daha düşük fiyatta olduğu görülmektedir. 2014 yılında ise 2013 yılından farklı olarak süt tozu fiyatının yıla yüksek başladığı görülmektedir. ocak ayında 4.693 \$/ton olan yağsız süt tozu aralık ayında %49 oranında azalarak 2.371 \$/ton gerilerken, yağlı süt tozu fiyatı ise 4.939 \$/ton'dan %54 oranında azalarak 2.250 \$/ton'a gerilemiştir.

Şekil 10. Dünya Süt Tozu Fiyatı-2013

Şekil 11. Dünya Süt Tozu Fiyatı-2014

Kişi Başı Süt Tozu Tüketimi

Kişi başı süt tozu tüketiminin en fazla olduğu ülkeler arasında Brezilya, Arjantin ve Meksika ilk sırada yer almaktadır. 2015 yılında da bu ülkelerin tüketimde lider

durumlarını koruması beklenirken en fazla artışın %2,5 ile Arjantin'de olması beklenmektedir.

Tablo 8- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Süt Tozu Tüketimi (Kg/Kişi/Yıl)

	2011	2012	2013	2014	2015
Arjantin	1,76	1,80	1,84	1,89	1,93
Avustralya	1,26	1,28	1,29	1,30	1,32
Brezilya	2,74	2,80	2,84	2,87	2,91
AB-28	0,64	0,63	0,62	0,61	0,61
Meksika	1,44	1,47	1,50	1,54	1,57
Yeni Zelanda	0,21	0,20	0,21	0,22	0,19
Rusya	0,74	0,77	0,80	0,82	0,84

Kaynak: The Food and Agricultural Policy Research Institute (FAPRI)

Tereyağı

Dünya Tereyağı Üretimi Artı, İthalat Azaldı, İhracat Arttı

Dünya tereyağı üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %3 oranında artarak 9,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat %5,6 oranında azalırken, ihracat %6 oranında artışla 862 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin %23'ü AB'de, %9'u ABD'de ve %6'sı Yeni Zelanda'da yapılmıştır. İhracatta 570 bin ton ile üretiminin %66'sını ihraç eden Yeni Zelanda lider durumdadır. Genel olarak tereyağının büyük bir kısmı Asya ve Ortadoğu'ya ihraç edilmekle birlikte, Yeni

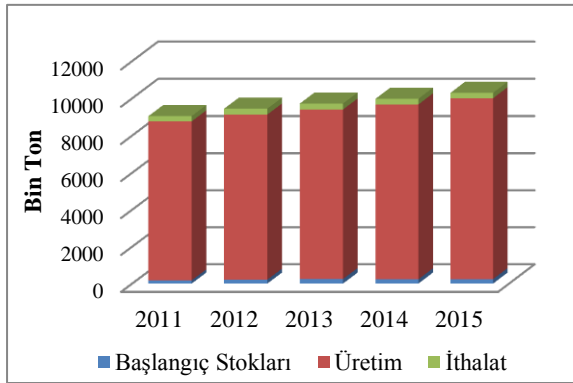
Zelanda ihracatı dünyanın hemen hemen her bölgesinde geniş bir coğrafi dağılıma sahipken, AB'nin ihracatı Çin, Suudi Arabistan ve Singapur'u kapsamaktadır (Anonim, 2015a). 2015 yılında ise üretimin %3,4 oranında artarak 9,8 milyon ton olması beklenmektedir. Yine ithalatta %4 oranında bir düşüş beklenmektedir. Üretimde AB, ABD ve Yeni Zelanda lider konumunu korurken, İthalatta AB ve Meksika ihracatta ise yine Yeni Zelanda'nın öne çıkması beklenmektedir.

Tablo 9- Dünya Tereyağı Arz Kullanım ve Ticareti

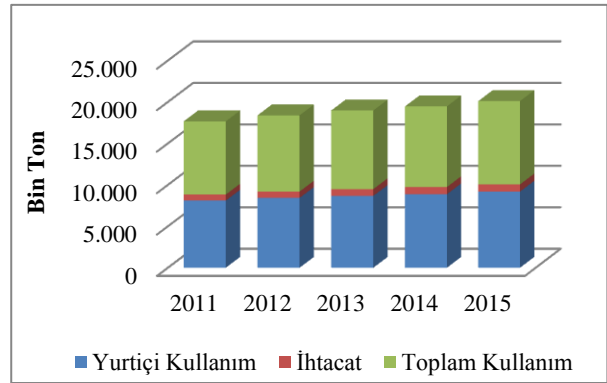
	2011	2012	2013	2014	2015/a
Bin Ton					
ARZ					
Başlangıç Stokları	175	213	247	231	242
Üretim	8.584	8.914	9.150	9.440	9.760
İthalat	283	313	320	302	290
Toplam ARZ	9.042	9.440	9.717	9.973	10.292
KULLANIM					
Yurtiçi Kullanım	8.105	8.431	8.671	8.869	9.184
İhracat	724	762	815	862	865
Toplam Kullanım	8.829	9.193	9.486	9.731	10.049
Bitiş Stokları	213	247	231	242	243

a/Tahmin

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi (USDA)

Şekil 12. Dünya Toplam Tereyağı Arzı

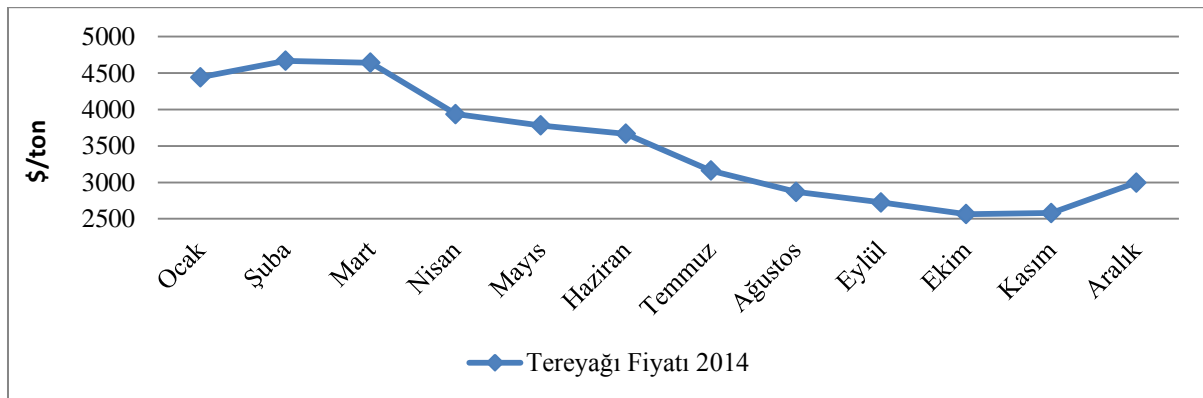

Şekil 13. Dünya Toplam Tereyağı Kullanımı

Dünya Tereyağı Fiyatları

Dünya tereyağı fiyatları 2014 yılında yıla yüksek başlarken Şubat Mart ayları dışında düştüğü görülmektedir. Ocak ayında 4.440 \$/ton olan tereyağı fiyatı %42 oranında

azalarak Ekim ayında 2.564 \$/ton'a kadar düşerken sonraki aylarda tekrar artış görülmüştür. Aralık ayında 2.997 \$/ton olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 14. Dünya Tereyağı Fiyatı 2014 (www.globaldairytrade.com)

Kişi Başına Tereyağı Tüketimi

Kişi başına tereyağı tüketiminin yıllar itibariyle bazı ülkelerde artarken bazı ülkelerde azaldığı görülmektedir. En fazla tüketimin 4,69 Kişi/Kg/Yıl ile Yeni

Zelanda'da olduğu görülmektedir. Yeni Zelanda'yı sırası ile AB, Rusya ve Avustralya takip etmektedir

Tablo 10- Bazı Ülkelerde Kişi Başına Tereyağı Tüketimi (Kg/Kişi/Yıl)

	2011	2012	2013	2014	2015
Arjantin	0,99	1,01	1,03	1,04	1,05
Avustralya	3,13	3,12	3,11	3,10	3,09
Brezilya	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
Kanada	2,64	2,60	2,55	2,52	2,49
AB-28	3,90	3,89	3,87	3,87	3,87
Yeni Zelanda	4,90	4,84	4,80	4,75	4,69
Japonya	0,66	0,67	0,67	0,68	0,68
Meksika	2,02	2,05	2,07	2,10	2,12
Rusya	3,14	3,22	3,25	3,29	3,32
ABD	2,23	2,22	2,21	2,20	2,19

Kaynak: The Food and Agricultural Policy Research Institute (FAPRI)

DÜNYADA TAHMİN

Süt

Toplam Süt Üretimine Artacağı Tahmin Edilmektedir

FAO 2015 Gıda Raporuna göre 2015 yılında dünya süt üretiminde önceki yıllara benzer oranda artış olacağı tahmin edilmektedir. Toplam süt üretiminin %2,1 oranında artması, inek sütü üretiminin %2 oranında artması beklenmektedir. Hayvan beslemede kullanılan sütün %7 oranında

azalması beklenirken, ithalatın %10, ihracatın ise %8,5 oranında artması beklenmektedir. Dünya toplam süt üretiminde beklenen artışa bağlı olarak süt ürünleri üretim miktarlarında da artış olması beklenmektedir.

Peynir

USDA 2015 yılı tahminlerine göre dünya toplam peynir üretiminin %1 oranında artarak 18 milyon ton, toplam arzın %1 oranında artarak 19.8 milyon ton, toplam kullanımın %1 oranında artarak 19 milyon

ton olması beklenmektedir. Dünya peynir ithalatının %1 oranında azalarak 1.milyon ton, ihracatın ise %4 artışla 1.7 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.

Süt Tozu

USDA 2015 yılı tahminlerine göre yağlı süt tozu üretim miktarının %5 oranında artarak 5,1 milyon ton, toplam arzın %3,7 oranında artarak 6,6 milyon, toplam kullanımın %5 oranında artarak 6,2 milyon ton olması beklenmektedir. Dünya yağlı süt tozu ithalatının %6,7 oranında azalarak 987 bin ton, ihracatının ise %6 oranında artarak 2,3 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. USDA 2015 yılı tahminlerine

göre yağsız süt tozu üretim miktarının %1 oranında artarak 4,4 milyon ton, toplam arzın %3,2 oranında artarak 6 milyon ton, toplam kullanımın %4,3 oranında artarak 5,7 milyon ton olması beklenmektedir. Dünya yağsız süt tozu ithalatının %5,6 artarak 1,2 milyon ton, ihracatının ise %2,7 oranında artarak 1,9 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.

Tereyağı

USDA 2015 yılı tahminlerine göre dünya tereyağı üretiminin %3,4 oranında artarak 9,8 milyon ton, toplam arzın %3,2 artarak 10,2 milyon ton, toplam kullanımın ise %3,3 oranında artarak 10 milyon ton

olması beklenmektedir. Dünya tereyağı ithalatının %4 oranında azalarak 290 bin tona, ihracatının ise %0,3 oranında artarak 865 bin ton olacağı tahmin edilmektedir.

TÜRKİYE'DE DURUM

Türkiye'de yıllar itibari ile sağılan hayvan sayısı ve verimdeki artışla birlikte süt üretim miktarında artış görülmüştür. Ancak 2014 yılında toplam sağılan hayvan sayısında düşüş görülürken verim artışına bağlı olarak süt üretim miktarında artış devam etmiştir. Süt üretim miktarındaki artışa bağlı olarak da süt ürünleri üretim miktarı artmıştır. Türkiye'de genel olarak süt, içme sütü olarak değil peynir, ayran ve yoğurt olarak tüketildiği için içme sütü

toplam arz ve kullanımı diğer süt ürünlerine göre daha az oranda artmıştır. 2014 yılında bir önceki yıla göre içme sütü, peynir, süt tozu, yoğurt, ayran, tereyağı üretiminde, toplam arz ve kullanımında artış görülmüştür. Peynir ithalatında azalma görülürken, süt tozu, yoğurt, tereyağı ithalatında artış görülmüştür. Ayran ithalatı yapılmamaktadır. Peynir, süt tozu ihracatında artış, yoğurt, ayran, tereyağı ihracatında ise azalma görülmüştür

Süt**Süt Üretimi Arttı**

Türkiye'de süt üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %1,5 oranında artarak yaklaşık 16.9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Toplam süt üretiminin %91 gibi büyük bir kısmı inek sütünden, %8,5'i koyun-keçi sütünden, %0,3'ü ise manda sütünden oluşmaktadır. Sağılan

sığır sayısı %0,7 oranında azalırken üretim %1,3 oranında artmıştır. Yine sağılan koyun-keçi sayısı %3,7 oranında artarken süt üretimi %3,9 oranında, sağılan manda sayısı %5,5 oranında artarken, süt üretimi %5,3 oranında artmıştır.

Tablo 11-Türkiye Süt Üretimi ve Sağılan Hayvan Sayısı

	2011	2012	2013	2014
Sağılan Sığır Sayısı (Adet)	4.761.142	5.431.400	5.607.272	5.567.176
Üretim (Ton)	13.802.428	15.977.837	16.655.009	16.867.419
Verim (Ton/Baş)	2,9	2,9	3,0	3,0
Sağılan Koyun-Keçi Sayısı (Adet)	14.594.254	16.570.700	18.230.555	18.913.164
Üretim (Ton)	1.231.410	1.376.436	1.516.756	1.576.524
Verim (Ton/Baş)	0,084	0,083	0,083	0,083
Sağılan Manda Sayısı (Adet)	40.218	46.959	51.940	54.795
Üretim (Ton)	40.372	46.989	51.947	54.687
Verim (Ton/Baş)	1,0	1,0	1,0	1,0
Toplam Sağılan Hayvan Sayısı (Adet)	19.395.614	22.049.059	23.889.767	24.535.135
Toplam Süt Üretimi (Ton)	15.074.210	17.401.262	18.223.712	18.498.630

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

İçme Sütü**İçme Sütü Üretimi, Toplam Arz, Kullanım Arttı, İhracat Azaldı**

İçme sütü üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %1 oranında artarak 1,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. TÜİK tarafından yayınlanan içme sütü üretim miktarı, yalnızca sanayide ısıl işlem görmüş ve paketlenmiş kutu sütlerini kapsamaktadır. Üretilen toplam içme sütü miktarının %85,2'sini UHT kutu sütleri kalan kısmını ise pastörize sütler oluşturmaktadır (Anonim 2013). Çoğunlukla bir litrelik karton ambalajlarda UHT sütü piyasaya sürülmekte olup, bu tip süte yönelik piyasa talebi giderek artmakta, ayrıca yağı azaltılmış ürünlerin pazarı büyümektedir (Anonim 2010). Türkiye'de süt daha çok yoğurt, beyaz peynir ve ayran olarak tüketilirken; içme sütü tüketimi diğer ürünlere göre daha düşüktür. 2014

yılında toplam arz bir önceki yıla göre %1 oranında artarak 1.3 milyon ton, toplam kullanım da yine %1 oranındaki artarak ile 1,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat ise %8,47 oranında azalarak 3.400 ton olarak gerçekleşmiştir.

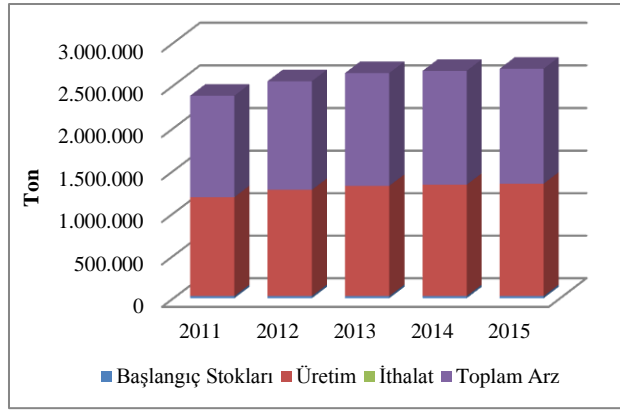
2014-2018 Kalkınma Bakanlığı 10. Kalkınma Planına göre; Süt Üretimi ile ilgili senaryo 1 kapsamında öngörülerde üretimin 1,3 kat artarak 19,5 milyon tona ulaşması, süt üretiminde manda, keçi ve koyunun payının giderek azalması, buna karşılık özellikle kültür ırkı sığırların toplam süt üretimine katkısının 5 yıllık süre zarfında %8 artması beklenmektedir (Anonim, 2014a).

Tablo 12- Türkiye İçme Sütü Arz ve Kullanımı

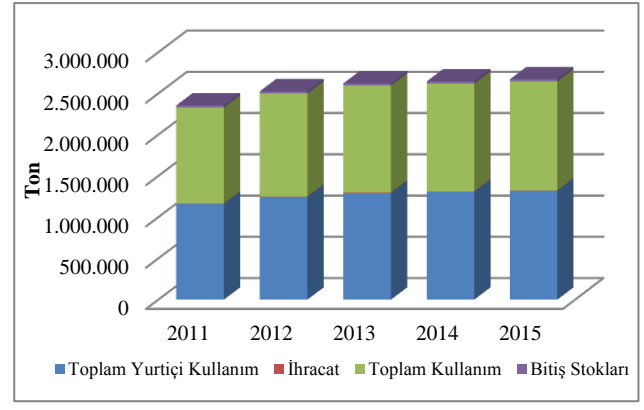
	2011	2012	2013	2014	2015/a
	Ton				
ARZ					
Başlangıç Stokları	25.240	25.111	25.157	25.215	25.237
Üretim	1.164.748	1.250.168	1.298.059	1.310.535	1.323.131
İthalat	0	44	0	10	10
Toplam Arz	1.189.988	1.275.323	1.323.216	1.335.760	1.348.378
KULLANIM					
Toplam Yurtiçi Kullanım	1.160.692	1.245.659	1.294.154	1.307.000	1.319.584
İhracat	4.185	4.507	3.848	3.522	3.400
Toplam Kullanım	1.164.877	1.250.166	1.298.002	1.310.522	1.322.984
Bitiş Stokları	25.111	25.157	25.215	25.237	25.394

a/Tahmin (TEPGE Hesapları)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

Şekil 14. Türkiye İçme Sütü Arzı

Şekil 15. Türkiye İçme Sütü Kullanımı

Peynir

Peynir Üretimi, Toplam Arz, Kullanım, İhracat Arttı, İthalat Azaldı

Türkiye’de genel olarak beyaz peynir, kaşar, lor, tulum, mihalliç (kelle), çerkez, dil, otlu peynir, Antep, çeçil ve Urfa peynirleri üretilmektedir. Peynir üretimi modern işletmelerde ve küçük mandıra olarak tabir edilen işletmelerde yapılmaktadır.

2014 yılında toplam arz bir önceki yıla göre %5 oranında artarak 650 bin ton, toplam yurtiçi kullanım %5 oranında artarak 594 bin ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat %18 oranında azalırken, ihracat %9 oranında artmıştır. Bitiş stokları ise % 4 oranında azalarak 12 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de en çok

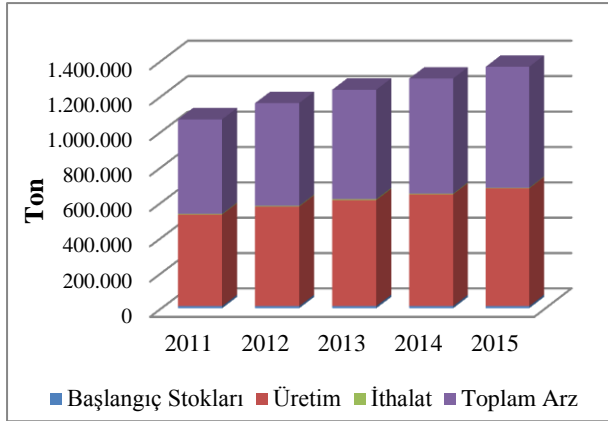
tüketilen peynir çeşidi beyaz peynirdir. Her yerde bulunmasına rağmen, beyaz peynir Trakya Bölgesi’ne mal edilmektedir. Marmara Bölgesi’nde olduğu kadar, Ege ve Orta Anadolu’da da üretilen beyaz peynirin en ünlülerinden biri Çanakkale’nin Ezine ilçesinde üretilen Ezine peyniridir. Ezine peynirini ünlü yapan da keçi ve koyun sütü karışımından yapılmasıdır. Türkiye’de en çok tanınan kaşar peyniri, Kars, Erzurum, Muş gibi Doğu illerinde ve Kırklareli, Edirne, Tekirdağ gibi Batı illerinde çoğunlukla koyun sütünden üretilmektedir. Muş, Bayburt, Tonya kaşarları ülkemizde olan yöresel peynirlerden bazılarıdır.

Tablo 13- Türkiye Peynir Arz ve Kullanımı

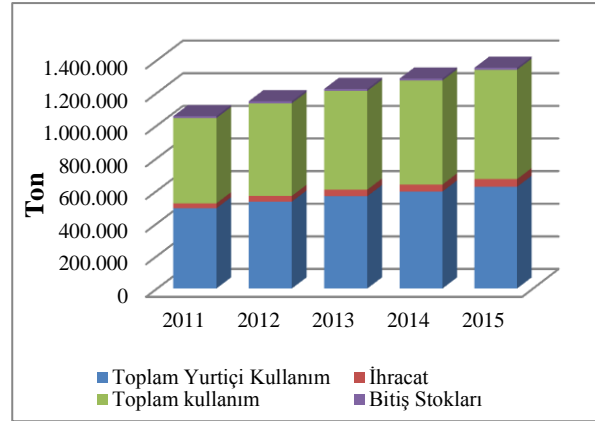
	2011	2012	2013	2014	2015/a
ARZ					
Başlangıç Stokları	11.746	12.135	12.734	12.605	12.121
Üretim	518.850	564.191	600.266	632.850	667.203
İthalat	3.789	4.070	5.109	4.175	3.412
Toplam Arz	534.386	580.396	618.109	649.630	682.736
KULLANIM					
Toplam Yurtiçi Kullanım	491.760	532.568	565.809	594.374	623.351
İhracat	30.490	35.094	39.695	43.135	46.873
Toplam kullanım	522.250	567.662	605.504	637.509	670.224
Bitiş Stokları	12.135	12.734	12.605	12.121	12.511

a/Tahmin (TEPGE Hesapları)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

Şekil 16. Türkiye Peynir Arzı

Şekil 17. Türkiye Peynir Kullanımı

Süt Tozu

Süt Tozu Üretim ve Dış Ticareti Arttı

Süt tozu pastacılıkta, bisküvide, şekerlemelerde ve dondurmada kullanılmaktadır. Bu alandaki işletmelerin çoğu çiğ süt ve süt tozu da üretmektedir. Süt tozu üretiminin desteklenmesi ile üretimde artış görülmüştür. 2014 yılında süt tozu üretimi %41 oranında artarak 111 bin ton olurken, toplam arz %34 oranında artmıştır. Toplam arzdaki artışa paralel olarak toplam kullanımda %31 oranında artarak 106 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de süt ürünleri içerisinde en çok ithalatı yapılan ürünler arasında süt tozu yer almakta iken 2011 yılında Çiğ Sütün

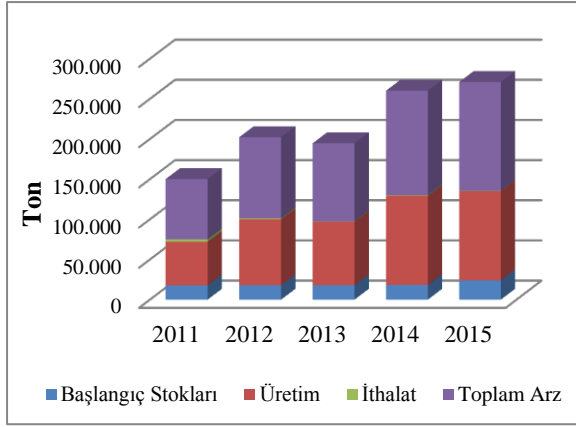
Değerlendirilmesine Yönelik Destekleme Uygulama Esasları Tebliğiyle (R.G. 4.03.2011/27864) süt tozu ithalatına sınırlama getirilerek, önceden ihracatın gerçekleştiğinin belgelenmesi kaydıyla, belge kapsamında süt tozu üretim kotası olanlardan yurt içi alımın yapılmasına imkân bulunmaması halinde ithalat yapılmasına izin verilmesi nedeniyle 2010 yılında 13 bin ton olan ithalat, 2011 yılında %76 oranında azalarak 3 bin tona kadar gerilemiştir. İthalat %54 oranında artarak 745 ton, ihracat ise % 68 oranında artarak 25 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 14- Türkiye Süt Tozu Arz ve Kullanımı

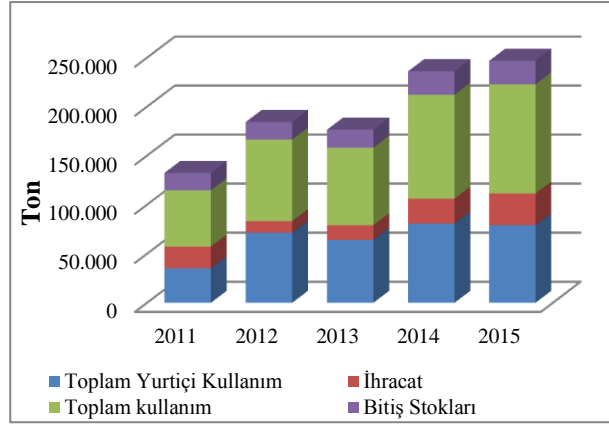
	2011	2012	2013	2014	2015/a
ARZ			Ton		
Başlangıç Stokları	17.725	17.838	17.979	18.293	24.024
Üretim	54.233	82.292	78.877	111.079	111.080
İthalat	3.133	988	484	745	365
Toplam Arz	75.091	101.118	97.340	130.117	135.468
KULLANIM					
Toplam Yurtiçi Kullanım	35.120	71.392	64.018	80.804	79.021
İhracat	22.132	11.747	15.030	25.289	32.357
Toplam kullanım	57.252	83.139	79.048	106.093	111.377
Bitiş Stokları	17.838	17.979	18.293	24.024	24.090

a/Tahmin (TEPGE Hesapları)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

Şekil 18. Türkiye Süt Tozu Arzı

Şekil 19. Türkiye Süt Tozu Kullanımı

Yoğurt

Yoğurt Üretimi, Toplam Arz, Yurt İçi Kullanım, İhracat ve İthalat Arttı

Kültürümüzde önemli bir yere sahip olan yoğurt, içme sütünden sonra entegre süt işletmeleri tarafından toplanan süt miktarının en çok işlendiği süt ürünüdür (Anonim 2014c). Yoğurt üretimi 2014

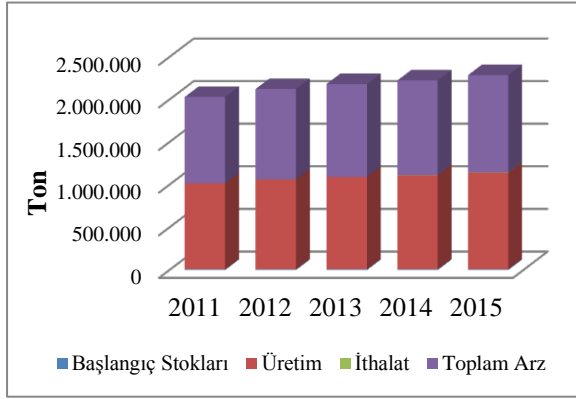
yılında bir önceki yıla göre %2 oranında artarak 1.1 milyon ton, toplam arz ise %2 oranında artarak 1.1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Toplam kullanım %2, ihracat ise %34 oranında artmıştır.

Tablo 15- Türkiye'de Yoğurt Arz ve Kullanımı

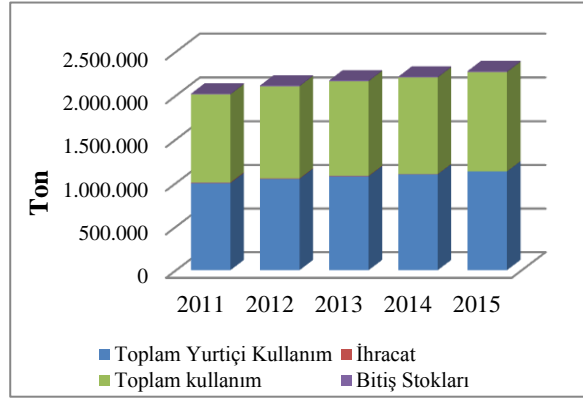
	2011	2012	2013	2014	2015/a
ARZ					
	Ton				
Başlangıç Stokları	7.864	8.589	8.754	8.922	9.094
Üretim	1.006.793	1.052.658	1.081.411	1.101.261	1.131.342
İthalat	46	81	250	1.529	2.692
Toplam Arz	1.014.703	1.061.328	1.090.415	1.111.712	1.143.128
KULLANIM					
Toplam Yurtiçi Kullanım	999.063	1.047.137	1.077.107	1.099.863	1.131.555
İhracat	7.051	5.437	4.435	2.927	2.388
Toplam kullanım	1.006.114	1.052.574	1.081.542	1.102.790	1.133.943
Bitiş Stokları	8.589	8.754	8.873	8.922	9.185

a/Tahmin (TEPGE Hesapları)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

Şekil 20. Türkiye Yoğurt Arzı

Şekil 21. Türkiye Yoğurt Kullanımı

Ayran

Ayran Üretimi, Toplam Arz, Kullanım, Stoklar ve İhracat Arttı

Türkiye'de ayran üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %7 oranında artarak 598 bin ton olurken, yurt içi kullanım da %8 oranında artarak 597 bin ton olarak

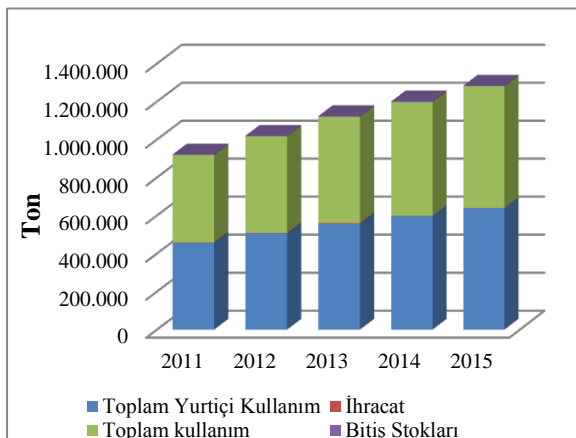
gerçekleşmiştir. Ayran ithalatı bulunmazken ihracatta %69 oranında bir düşüş gerçekleşmiştir.

Tablo 16- Türkiye'de Ayran Arz ve Kullanımı

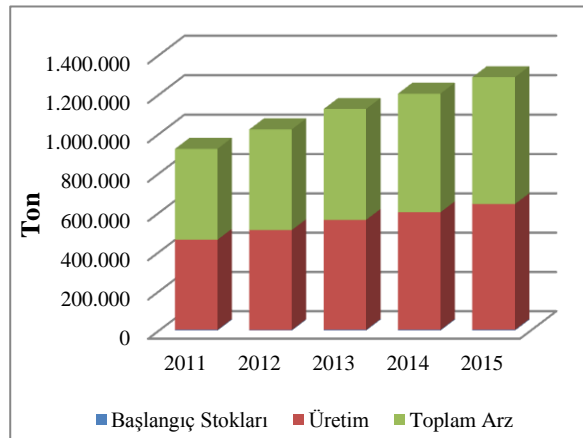
	2011	2012	2013	2014	2015/a
ARZ					
Başlangıç Stokları	3.161	3.057	3.126	3.275	3.488
Üretim	459.074	508.444	560.101	598.876	640.335
İthalat					
Toplam Arz	462.235	511.502	563.227	602.151	643.823
KULLANIM					
Toplam Yurtiçi Kullanım	455.818	505.191	555.459	597.248	639.014
İhracat	3.360	3.185	4.493	1.415	1.132
Toplam kullanım	459.178	508.376	559.952	598.663	640.146
Bitiş Stokları	3.057	3.126	3.275	3.488	3.678

a/Tahmin (TEPGE Hesapları)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

Şekil 22. Türkiye Ayran Arzı

Şekil 23. Türkiye Ayran Kullanımı

Tereyağı**Tereyağı Üretimi, Tüketimi ve İthalatı Arttı, İhracatı Azaldı**

Türkiye tereyağı üretimi 2014 yılında bir önceki yıla göre %10 oranında artarak 12 bin ton olurken, ithalat %13 oranında, yurtiçi tüketim ise %12 oranında artmıştır.

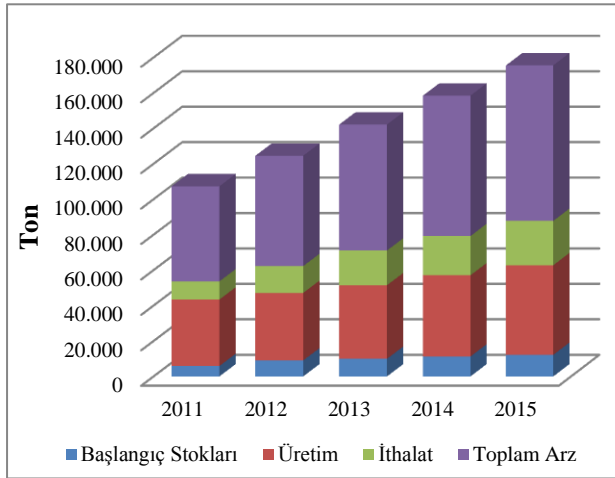
Yurtiçi kullanım ve toplam kullanımda %12 oranında artış olurken, düşük olan ihracatta %19 oranında bir düşüş görülerek 262 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 16- Türkiye’de Tereyağı Arz ve Kullanımı

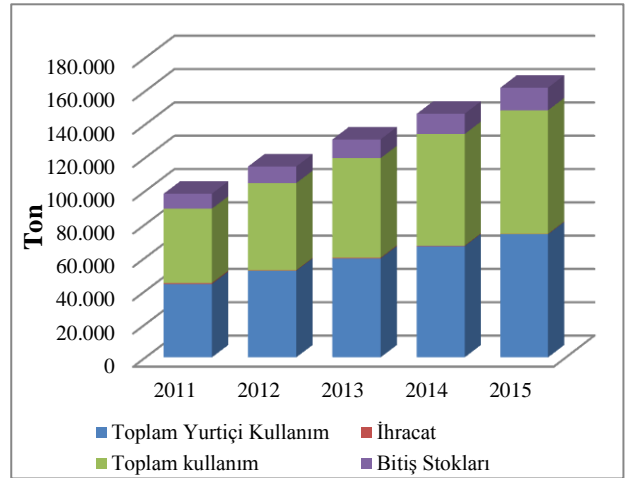
	2011	2012	2013	2014	2015/a
ARZ					
Başlangıç Stokları	5.860	8.998	9.930	11.247	12.160
Üretim	37.510	38.126	41.515	45.818	50.567
İthalat	10.266	15.136	19.613	22.157	25.031
Toplam Arz	53.636	62.260	71.058	79.222	87.758
KULLANIM					
Toplam Yurtiçi Kullanım	44.087	52.032	59.418	66.741	73.905
İhracat	551	298	394	321	262
Toplam kullanım	44.638	52.330	59.812	67.062	74.166
Bitiş Stokları	8.998	9.930	11.247	12.160	13.591

a/Tahmin (TEPGE Hesapları)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, TEPGE Hesapları

Şekil 24. Türkiye Tereyağı Arzı

Şekil 25. Türkiye Tereyağı Kullanımı

TÜRKİYE'DE TAHMİN

Türkiye'de yıllar itibari ile sağılan hayvan sayısında bir miktar azalış olmasına rağmen süt ve süt ürünleri üretim

miktarında artış olması tahmin edilmektedir.

İçme Sütü

Toplam içme sütü üretiminin 2015 yılında 1.323.131 ton olması beklenmektedir. İçme sütü toplam arzında %1 oranında artışla 1.348.378 ton, toplam kullanımda %1

Oranında artışla 1.322.984 ton, bitiş stoklarının ise 25.394 ton, ihracatın biraz düşerek 3400 ton olması beklenmektedir.

Peynir

Toplam peynir üretiminin 2015 yılında 667.203 ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2015 yılında bir önceki yıla göre toplam peynir arzının %5 oranında artarak 682.736 ton, toplam

kullanımın %5 oranında artarak 670.224 ton, bitiş stoklarının ise 12.511 ton, ithalatın %18 oranında azalarak 3.412 ton, ihracatın ise %9 artarak 46.873 ton olması beklenmektedir.

Süt Tozu

Toplam süt tozu üretiminin 2015 yılında 111.080 ton olması beklenmektedir. Süt tozu toplam arzının %4 oranında artarak 135.468 ton, toplam kullanımın ise %5 oranında artarak 111.377 ton, bitiş

stoklarının ise 24.090 ton olması beklenmektedir. İthalatının %50 oranında azalarak 365 ton, ihracatın %28 oranında artarak 32.357 ton olması beklenmektedir.

Yoğurt

Toplam yoğurt üretiminin 2015 yılında %2,7 oranında artarak 1.131.342 ton olması beklenmektedir. Toplam yoğurt arzının %2,9 artarak 1.143.128 ton, toplam kullanımın %2,8 oranında artarak

1.133.943 ton, bitiş stoklarının ise 9.185 ton olması beklenmektedir. İthalatın %76 artışla 2.692 ton, ihracatın ise 2.388 ton olması beklenmektedir.

Ayran

Toplam ayran üretiminin 2015 yılında 640.335 ton olması beklenmektedir. Toplam ayran arzının %8 oranında artarak 643.823 ton, toplam kullanımın da %8 oranında artarak 640.146 ton, bitiş

stoklarının ise %5 oranında artarak 3.678 ton olması beklenmektedir. Ayran ithalatı yapılmamaktadır. 2015 yılı ihracatında 1.132 ton olması beklenmektedir.

EK TABLOLAR**Ek Tablo1- Dünya Toplam Süt Arz ve Kullanımı: 2011-2015 (Bin Ton)**

Ülkeler	İnek Sütü Üretimi	Toplam Üretim	Toplam İthalat	Toplam İhracat	Toplam Yurtiçi Tüketim
2011					
Arjantin	11,47	11,47		13	11,457
Avustralya	9,568	9,568	9	90	9,487
Brezilya	30,715	30,715	14		30,729
Çin	30,7	31,98	41	25	31,996
AB-27	138,22	142,92	7	283	142,644
Japonya	7,474	7,474			7,474
Güney Kore	1,888	1,888			1,888
Meksika	11,046	11,213	38		11,241
Yeni Zelanda	18,965	18,965	2	10	18,844
Ukrayna	10,804	11,085	3	123	11,077
ABD	89,02	89,02		11	89,02
Dünya	453,769	529,717	430	565	529,582
2012					
Arjantin	11,679	11,679		13	11,666
Avustralya	9,811	9,811	5	95	9,721
Brezilya	31,49	31,49	12		31,502
Çin	32,6	33,96	94	27	34,027
AB-27	139	143,75	33	390	143,393
Japonya	7,631	7,631			7,631
Güney Kore	2,111	2,111			2,111
Meksika	11,274	11,434	39	13	11,46
Yeni Zelanda	20,567	20,567	1	127	20,441
Ukrayna	11,08	11,378	4	6	11,376
ABD	91,01	91,01			91,01
Dünya	464,564	544,651	600	696	544,555
2013					
Arjantin	11,519	11,519		13	11,506
Avustralya	9,4	9,4	7	95	9,312
Brezilya	32,38	32,38	16		32,396
Çin	34,3	35,75	185	26	35,909
AB-27	140,1	144,85	23	420	144,453
Japonya	7,508	7,508			7,508
Güney Kore	2,093	2,093			2,093
Meksika	11,255	11,411	42	10	11,443
Yeni Zelanda	20,2	20,2	1	131	20,07
Ukrayna	11,189	11,488	6	8	11,486
ABD	91,271	91,271			91,271
Dünya	468,064	551,738	711	728	551,721
2014					
Arjantin	11,404	11,404		13	11,391
Avustralya	9,7	9,7	6	96	9,61
Brezilya	33,35	33,35	16	22	33,366
Çin	36	37,5	300		37,778
AB-27	146,7	151,45	15	465	151
Japonya	7,315	7,315			7,315
Güney Kore	2,073	2,073			2,073
Meksika	11,442	11,599	42	11	11,63
Yeni Zelanda	21,742	21,742	1	150	21,593
Ukrayna	11,2	11,51	6	8	11,508
ABD	93,531	93,531			93,531
Dünya	483,633	570,369	885	789	570,465
2015*					
Arjantin	11,746	11,746		13	11,733
Avustralya	9,8	9,8	5	113	9,692
Brezilya	34,5	34,5	6		34,506
Çin	37,5	38,984	400	25	39,359
AB-27	147	151,75	15	465	151,3
Japonya	7,35	7,35			7,35
Güney Kore	2,065	2,065			2,065
Meksika	11,6	11,76	41	13	11,788
Yeni Zelanda	22,12	22,12	1	200	21,921
Ukrayna	11,16	11,47	6	8	11,468
ABD	96,252	96,252			96,252
Dünya	492,798	582,521	975	856	582,74

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 2-Dünya Toplam Süt Kullanımı: 2011-2015 (Bin Ton)

Ülkeler	İçme Sütü Tüketimi	Sanayi Kullanım	Hayvan Besisi İçin Kullanılan	Toplam Tüketim
2011				
Arjantin	2,093	9,364		11,47
Avustralya	2,422	7,065		9,577
Brezilya	11,429	18,72	580	30,729
Çin	12,6	19,396		32,021
AB-27	33,87	108,774		142,927
Japonya	4,058	3,351	65	7,474
Güney Kore	1,623	265		1,888
Meksika	4,1	7,141		11,251
Yeni zelanda	300	18,494	50	18,967
Ukrayna	5,442	4,615	1,02	11,088
ABD	28,449	60,124	447	89,02
Dünya	173,275	351,303	5,004	530,147
2012				
Arjantin	2,133	9,533		11,679
Avustralya	2,511	7,21		9,816
Brezilya	11,712	19,2	590	31,502
Çin	13,517	20,51		34,054
AB-27	33,8	109,593		143,783
Japonya	4,045	3,527	59	7,631
Güney Kore	1,578	533		2,111
Meksika	4,168	7,292		11,473
Yeni zelanda	425	19,966	50	20,568
Ukrayna	5,588	4,716	1,072	11,382
ABD	28,353	62,216	441	91,01
Dünya	174,262	365,286	5,007	545,251
2013				
Arjantin	2,065	9,441		11,519
Avustralya	2,494	6,818		9,407
Brezilya	12	19,796	600	32,396
Çin	14,35	21,559		35,935
AB-27	33,8	110,653		144,873
Japonya	3,975	3,477	56	7,508
Güney Kore	1,587	506		2,093
Meksika	4,16	7,283		11,453
Yeni zelanda	450	19,57	50	20,201
Ukrayna	5,316	4,918	1,252	11,494
ABD	28,294	62,541	436	91,271
Dünya	176,437	370,165	5,119	552,449
2014				
Arjantin	2,045	9,346		11,404
Avustralya	2,6	7,01		9,706
Brezilya	12,39	20,366	610	33,366
Çin	15,111	22,667		37,8
AB-27	34,466	116,534		151,465
Japonya	3,915	3,35	50	7,315
Güney Kore	1,575	498		2,073
Meksika	4,18	7,45		11,641
Yeni zelanda	494	21,049	50	21,743
Ukrayna	5,58	4,728	1,2	11,516
ABD	29	64,095	436	93,531
Dünya	181,548	383,941	4,976	571,254
2015*				
Arjantin	2,107	9,626		11,746
Avustralya	2,675	7,017		9,805
Brezilya	12,858	21,159	489	34,506
Çin	15,744	23,615		39,384
AB-27	33,9	117,4		151,765
Japonya	3,89	3,41	50	7,35
Güney Kore	1,569	496		2,065
Meksika	4,185	7,603		11,801
Yeni zelanda	495	21,376	50	22,121
Ukrayna	5,75	4,618	1,1	11,476
ABD	29,798	66,018	436	96,252
Dünya	185,513	392,578	4,649	583,596

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 3- Dünya Peynir Arz ve Kullanımı: 2011-2015 (Bin Ton)

Ülkeler	Arz			Kullanım		
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	İhracat	Yurtiçi Tüketim	Sene Sonu Stokları
2011						
Arjantin	37	572	3	60	514	38
Avustralya	29	339	72	168	256	16
Kanada	60	378	23	7	395	59
AB-27		8,981	75	682	8,374	
Meksika		270	78	4	344	
Yeni Zelanda	40	300	5	253	30	62
ABD	475	4,806	110	225	4,716	450
Dünya	668	17,007	1,091	1,492	16,621	653
2012						
Arjantin	38	564	3	54	513	38
Avustralya	16	330	75	163	240	18
Kanada	59	386	24	8	400	61
AB-27		9,287	78	768	8,597	
Meksika		264	89	4	349	
Yeni Zelanda	62	328	5	306	39	50
ABD	450	4,938	122	260	4,786	464
Dünya	653	17,46	1,152	1,647	16,959	659
2013						
Arjantin	38	556	1	51	505	39
Avustralya	18	320	69	163	220	24
Kanada	61	388	24	9	412	52
AB-27		9,368	75	787	8,656	
Meksika		270	103	5	368	
Yeni Zelanda	50	311	5	277	39	50
ABD	464	5,035	113	317	4,837	458
Dünya	659	17,613	1,164	1,688	17,092	656
2014						
Arjantin	39	550	1	57	500	33
Avustralya	24	320	77	150	237	34
Kanada	52	389	24	10	403	52
AB-27		9,56	76	720	8,816	100
Meksika		275	99	5	369	
Yeni Zelanda	50	325	6	275	39	67
ABD	458	5,14	122	365	4,913	442
Dünya	656	17,919	1,032	1,615	17,228	764
2015*						
Arjantin	33	566	1	60	511	29
Avustralya	34	330	78	160	245	37
Kanada	52	390	24	10	402	54
AB-27	100	9,6	76	790	8,936	50
Meksika		280	99	6	373	
Yeni Zelanda	67	320	6	290	39	64
ABD	442	5,16	120	347	4,925	450
Dünya	764	18,022	1,022	1,681	17,409	718

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 4- Dünya Yağsız Süt Tozu Arz ve Kullanımı: 2011-2015 (Bin Ton)

Ülkeler	Arz		Kullanım			Sene Sonu Stokları
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	İhracat	Yurtiçi Tüketim	
2011						
Arjantin	7	39		19	19	8
Avustralya	54	230	5	140	68	81
Kanada	27	76	3	10	73	23
AB-27	195	1,18		518	807	50
Meksika		26	194		220	
Yeni Zelanda	51	366	2	362	3	54
ABD	66	882		435	438	75
Dünya	502	3,675	996	1,529	3,192	452
2012						
Arjantin	8	32	3	14	18	8
Avustralya	81	235	3	168	76	75
Kanada	23	85	2	10	68	33
AB-27	50	1,27	236	520	802	
Meksika		55			291	
Yeni Zelanda	54	404	5	390	3	70
ABD	75	973	2	445	522	83
Dünya	452	3,983	1,07	1,627	3,447	431
2013						
Arjantin	8	34	5	25	17	
Avustralya	75	215	3	119	80	96
Kanada	33	74	5	13	72	25
AB-27		1,25	198	407	848	
Meksika		55			253	
Yeni Zelanda	70	404	5	392	4	83
ABD	83	956	1	555	425	60
Dünya	431	3,953	1,146	1,663	3,482	385
2014						
Arjantin		38		23	15	
Avustralya	96	205	5	150	85	71
Kanada	25	77	5	13	70	24
AB-27		1,55	2	610	912	30
Meksika		55	200		255	
Yeni Zelanda	83	410	2	360	4	131
ABD	60	1,026	1	545	442	100
Dünya	385	4,371	1,132	1,823	3,606	459
2015*						
Arjantin		36		20	16	
Avustralya	71	195	5	145	85	41
Kanada	24	80	3	14	70	23
AB-27	30	1,6	1	660	951	20
Meksika		55	210		265	
Yeni Zelanda	131	400	2	395	4	134
ABD	100	995	2	516	496	85
Dünya	459	4,421	1,195	1,872	3,791	412

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 5- Dünya Yağlı Süt Tozu Arz ve Kullanımı: 2011-2015 (Bin Ton)

Ülkeler	Arz			Kullanım		
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	İhracat	Yurtiçi Tüketim	Sene Sonu Stokları
2011						
Arjantin	27	309		201	89	46
Avustralya	33	148	13	116	40	38
AB-27		685	2	388	299	
Meksika		168	30	8	190	
Yeni Zelanda	99	1,162	1	1,11	2	150
ABD	3	30	8	5	33	3
Dünya	277	4,342	771	1,88	3,165	345
2012						
Arjantin	46	281		201	90	36
Avustralya	38	120	9	109	40	18
AB-27		669	3	386	286	
Meksika		150	9	5	154	
Yeni Zelanda	150	1,273	1	1,261	2	161
ABD	3	26	10	6	30	3
Dünya	345	4,432	854	2,017	3,271	343
2013						
Arjantin	36	277		182	95	36
Avustralya	18	120	8	96	40	10
AB-27		667	3	374	296	
Meksika		150	11	5	156	
Yeni Zelanda	161	1,3	1	1,291	14	157
ABD	3	33	8	12	29	3
Dünya	343	4,519	1,008	1,994	3,492	384
2014						
Arjantin	36	266		155	100	47
Avustralya	10	130	10	80	42	28
AB-27		730	2	400	332	
Meksika		150	6	6	150	
Yeni Zelanda	157	1,456	2	1,45	15	150
ABD	3	47	6	18	30	8
Dünya	384	4,877	1,058	2,184	3,692	443
2015*						
Arjantin	47	275		180	104	38
Avustralya	28	130	10	90	44	34
AB-27		800	2	450	352	
Meksika		153	5	5	153	
Yeni Zelanda	150	1,515	2	1,5	17	150
ABD	8	50	6	20	39	5
Dünya	443	5,124	987	2,315	3,853	386

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 6- Dünya Tereyağı Arz ve Kullanımı: 2011-2015 (Bin Ton)

Ülkeler	Arz			Kullanım		Sene Sonu Stokları
	Başlangıç Stokları	Üretim	İthalat	İhracat	Yurtiçi Tüketim	
2011						
Avustralya	22	121	19	42	78	42
Kanada	10	85	11		97	9
AB-27	36	2,055	44	124	1,982	29
Meksika		187	36		223	
Yeni Zelanda	29	487	1	449	20	48
ABD	37	821	12	65	757	48
Dünya	175	8,584	283	724	8,105	213
2012						
Avustralya	42	119	21	54	82	46
Kanada	9	98	8	1	99	15
AB-27	29	2,1	52	121	2,027	33
Meksika		190	37	1	226	
Yeni Zelanda	48	527		506	21	48
ABD	48	843	17	47	792	69
Dünya	213	8,914	313	762	8,431	247
2013						
Avustralya	46	117	21	50	85	49
Kanada	15	95	7	4	102	11
AB-27	33	2,1	44	122	2,031	24
Meksika		190	50	6	234	
Yeni Zelanda	48	535	1	508	22	54
ABD	69	845	11	92	782	51
Dünya	247	9,15	320	815	8,671	231
2014						
Avustralya	49	117	21	40	90	57
Kanada	11	85	9	2	96	7
AB-27	24	2,195	50	135	2,094	40
Meksika		190	35	8	217	
Yeni Zelanda	54	570	1	570	22	33
ABD	51	835	18	69	782	53
Dünya	231	9,44	302	862	8,869	242
2015*						
Avustralya	57	115	21	47	91	55
Kanada	7	90	8	2	96	7
AB-27	40	2,275	45	150	2,17	40
Meksika		195	40	8	227	
Yeni Zelanda	33	580	1	560	22	32
ABD	53	900	16	55	854	60
Dünya	242	9,76	290	865	9,184	243

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 7- Seçilmiş Ülkelerde Süt Sığır Varlığı: 2011-2015 (Bin Baş)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015*
Arjantin	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Avustralya	1,589	1,7	1,688	1,7	1,71
Brezilya	37,367	37,676	38,259	38,6	38,98
Kanada	966	958	961	959	957
Çin	14,201	14,402	14,939	15	15,3
AB-27	23,314	23,051	23,193	23,475	23,6
Hindistan	116	117,5	118,598	123	125
Japonya	805	800	798	773	765
Meksika	3,185	3,2	3,2	3,215	3,25
Rusya	8,553	8,678	8,469	8,201	7,952
ABD	9,156	9,236	9,221	9,208	9,307

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 8- Seçilmiş Ülkelerde İnek Sütü Üretimi: 2011-2015 (Bin Ton)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015*
Arjantin	11,47	11,679	11,519	11,404	11,746
Avustralya	9,568	9,811	9,4	9,7	9,8
Brezilya	30,715	31,49	32,38	33,35	34,5
Kanada	8,4	8,614	8,443	8,409	8,535
Çin	30,7	32,6	34,3	36	37,5
AB-27	138,22	139	140,1	146,7	147
Hindistan	53,5	55,5	57,5	60,5	63,5
Japonya	7,474	7,631	7,508	7,315	7,35
Meksika	11,046	11,274	11,255	11,442	11,6
Yeni Zelanda	18,965	20,567	20,2	21,742	22,12
Rusya	31,646	31,831	30,529	29,9	29,3
Ukrayna	10,804	11,08	11,189	11,2	11,16
ABD	89,02	91,01	91,271	93,531	96,252

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı, Ekonomik Araştırma Servisi ve Dış Ülkeler Tarım Servisi, Zaman Serileri (USDA)

*Tahmin

Ek Tablo 9- Başlıca Ülkelerde Kişi Başına Süt ve Süt Ürünleri Tüketimi 2011-2015 (Kişi/Kg/Yıl)

	2011	2012	2013	2014	2015
Arjantin					
İçme Sütü	49,2	50,1	51,1	51,9	52,8
Tereyağı	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Peynir	12,2	12,5	12,7	13,0	13,2
Süt Tozu	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9
Avustralya					
İçme Sütü	107,7	107,7	107,5	107,4	107,3
Tereyağı	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
Peynir	9,9	10,0	10,2	10,3	10,4
Süt Tozu	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Brezilya					
İçme Sütü	51,5	53,1	54,3	55,6	56,7
Tereyağı	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Peynir	3,3	3,4	3,5	3,5	3,6
Süt Tozu	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9
Kanada					
İçme Sütü	90,9	90,2	89,6	88,9	88,1
Tereyağı	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5
Peynir	9,3	9,3	9,4	9,4	9,4
Çin					
İçme Sütü	13,8	15,3	17,2	19,2	21,4
Tereyağı	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Peynir	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
AB-27					
İçme Sütü	66,5	66,2	66,0	65,7	65,3
Tereyağı	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Peynir	13,2	13,3	13,5	13,6	13,8
Süt Tozu	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Hindistan					
İçme Sütü	41,6	42,4	43,2	44,0	44,8
Tereyağı	3,8	4,0	4,1	4,3	4,4
Japonya					
İçme Sütü	33,7	33,6	33,7	33,7	33,7
Tereyağı	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Peynir	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
Meksika					
İçme Sütü	40,8	41,0	41,2	41,6	41,9
Tereyağı	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
Peynir	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8
Süt Tozu	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6
Yeni Zelanda					
İçme Sütü	75,8	73,6	71,8	70,2	68,9
Tereyağı	4,9	4,8	4,8	4,8	4,7
Peynir	4,9	4,9	5,1	5,2	5,3
Süt Tozu	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Rusya					
İçme Sütü	88,6	89,5	90,0	90,5	91,0
Tereyağı	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3
Peynir	5,4	5,6	5,6	5,7	5,8
Süt Tozu	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
İsveç					
İçme Sütü	97,0	96,4	95,6	94,8	94,1
Tereyağı	5,9	5,9	5,9	5,9	5,8
Peynir	19,4	19,5	19,6	19,6	19,7
Ukrayna					
İçme Sütü	84,6	89,8	94,2	98,2	101,7
Tereyağı	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3
Peynir	4,4	4,7	4,9	5,0	5,2
Süt Tozu	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
ABD					
İçme Sütü	88,5	88,3	88,0	87,8	87,7
Tereyağı	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Peynir	14,9	15,0	15,0	15,1	15,2

Kaynak: Gıda ve Tarım Politikaları Araştırma Enstitüsü, Dünya Tarım tahminleri 2011-2015 (FAPRI)

Ek Tablo 10- Bazı Avrupa Ülkelerinde Sığır Sütü Üretimi (Bin Ton)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
AB-28				146.863
Belçika	3.101	3.072	3.474	3.694
Bulgaristan	499	497	495	510
Çek Cumhuriyeti	2.366	2.446	2.382	2.414
Danimarka	4.787	4.916	5.025	5.113
Almanya	29.339	29.702	30.301	31.375
Estonya	624	665	706	750
İrlanda	5.537	5.380	5.581	5.819
Yunanistan	638	664	652	619
İspanya	5.950	5.997	5.981	5.902
Fransa	24.631	24.536	23.989	25.346
Hırvatistan	626	602	504	523
İtalya	10.260	10.004	9.657	10.153
Kıbrıs	153	153	157	164
Letonya	662	718	736	805
Litvanya	1.317	1.360	1.339	1.436
Lüksemburg	281	277	287	306
Macaristan	1.308	1.398	1.364	1.456
Hollanda	11.642	11.676	12.213	12.468
Avusturya	2.904	2.964	2.933	3.035
Polonya	9.296	9.843	9.921	10.581
Portekiz	1.837	1.855	1.777	1.863
Romanya	892	884	879	995
Slovenya	526	535	517	532
Slovakya	812	851	827	844
Finlandiya	2.255	2.254	2.287	2.357
İsveç	2.850	2.861	2.868	2.932
İngiltere	13.804	13.591	13.687	14.829
İsviçre	3.446	3.444	3.383	3.512

Kaynak: EUROSTAT

Ek Tablo 11- Bazı Avrupa Ülkelerinde Peynir Üretimi (Bin Ton)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
AB-27	9012,79	9225,25	-	-
Belçika	80,68	78,34	78,58	-
Bulgaristan	68,56	68,51	67,62	-
Çek Cumhuriyeti	113,12	111,55	117,79	-
Danimarka	276	300	324,9	-
Almanya	2111,3	2161,15	2182,37	-
Estonya	40,63	42,63	43,83	-
İrlanda	-	-	182,8	-
Yunanistan	192,5	195	187	-
İspanya	306,8	315,71	314,9	-
Fransa	1923,04	1928,23	1936,13	-
Hırvatistan	30,14	31,63	32,64	-
İtalya	1171,04	1203,76	1157,74	-
Litvanya	102,77	111,81	113,05	-
Hollanda	749,68	764,16	793,49	-
Avusturya	153,98	159,94	157,76	157,76
Polonya	675,57	721,49	732,28	-
İngiltere	355,3	357,2	348,5	-
İsviçre	181	181,18	182,71	-

Kaynak: EUROSTAT

Ek Tablo 12- Bazı Avrupa Ülkelerinde Süt Tozu Üretimi (Bin Ton)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
AB-27	676,13	652	684,96	-
Danimarka	114,3	105,4	92,3	-
İrlanda	-	25,5	35	-
İspanya	1,1	1,04	3,3	-
Fransa	115,17	113,11	106,76	-
Avusturya	0,27	0,33	0,5	0,5
Polonya	27,08	31,38	34,31	-
Slovakya	1,69	2,58	3,71	4,37
Finlandiya	3,61	3,86	-	-
İsveç	22,77	36,1	42,51	-
İsviçre	22	21,68	21,94	-

Kaynak: EUROSTAT

Ek Tablo 13- Bazı Avrupa Ülkelerinde Tereyağı Üretimi (Bin Ton)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
AB-27	2067,86	2132,84	-	-
Belçika	72,48	74,08	53,25	-
Bulgaristan	1,13	1,13	1,11	-
Çek Cumhuriyeti	26,86	27,3	29,49	-
Danimarka	119,3	127,5	135,2	-
Almanya	475,69	489,62	473,21	-
Estonya	6,53	4,04	3,51	-
İrlanda	-	-	201,78	-
İspanya	42,1	36,72	35,5	-
Fransa	431,33	417,2	397,69	-
İtalya	102,42	100,97	98,36	-
Litvanya	10,89	12,49	13,13	-
Hollanda	186,69	195,11	199,19	-
Avrurya	33,85	34,47	33,94	33,58
Polonya	141,52	164,73	161,03	-
Finlandiya	51,07	51,51	53,14	-
İsveç	25,36	36,77	34,71	-
İngiltere	130	144,9	145,1	-
İsviçre	49	50,57	46,53	-

Kaynak: EUROSTAT

Ek Tablo 14- Cins ve Irklara Göre Sağılan Hayvan Sayısı 2009-2014 (Baş)

	İnek		Keçi		Koyun			Toplam	
	Sığır (Kültür)	Sığır (Melez)	Sığır (Yerli)	Keçi (Kıl)	Keçi (Tiftik)	Koyun (Yerli)	Koyun (Merinos)		Manda
2009	1.470.886	1.686.064	976.198	1.778.420	52.393	8.963.064	444.802	32.361	15.404.188
2010	1.626.412	1.787.012	948.417	2.516.200	66.339	10.070.029	513.579	35.362	17.563.350
2011	1.868.274	1.962.713	930.155	2.968.157	64.954	10.998.040	563.103	40.218	19.395.614
2012	2.211.242	2.263.400	956.758	3.439.708	62.564	12.374.732	693.696	46.959	22.049.059
2013	2.314.278	2.395.897	897.097	3.878.404	64.914	13.491.002	796.235	51.940	23.889.767
2014	2.411.557	2.404.943	750.676	4.323.507	77.666	13.575.321	936.670	54.795	24.535.135

Kaynak: TÜİK.

Ek Tablo 15- Cins ve Irklara Göre Süt Üretimi 2009-2014 (Ton)

	İnek		Keçi		Koyun			Toplam	
	Sığır (Kültür)	Sığır (Melez)	Sığır (Yerli)	Keçi (Kıl)	Keçi (Tiftik)	Koyun (Yerli)	Koyun (Merinos)		Manda
2009	5.713.004	4.585.859	1.284.450	190.286	1.924	712.784	21.435	32.443	12.542.185
2010	6.309.065	4.861.835	1.247.644	270.476	2.335	792.122	24.710	35.487	13.543.674
2011	7.239.644	5.341.224	1.221.560	318.273	2.315	865.577	27.245	40.372	15.056.210
2012	8.554.402	6.166.762	1.256.673	367.208	2.221	973.619	33.388	46.989	17.401.262
2013	8.946.131	6.531.573	1.177.305	413.444	2.299	1.062.274	38.739	51.947	18.223.712
2014	9.319.392	6.563.876	984.151	460.642	2.752	1.068.700	44.430	54.687	18.498.630

Kaynak: TÜİK.

Ek Tablo 16- Süt ve Süt Ürünleri Ortalama Tüketici Fiyatları 2010-2015 /TL/Kg)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Süt												
2010	2,04	2,08	2,10	1,99	1,91	1,87	1,86	1,90	1,96	1,99	2,00	1,97
2011	1,98	1,98	1,93	1,91	1,87	1,82	1,81	1,80	1,94	2,06	2,18	2,23
2012	2,25	2,20	2,15	2,10	2,03	1,99	1,99	2,06	2,16	2,27	2,34	2,35
2013	2,34	2,33	2,31	2,30	2,29	2,27	2,28	2,30	2,40	2,44	2,47	2,49
2014	2,50	2,54	2,57	2,55	2,52	2,54	2,59	2,67	2,72	2,74	2,78	2,82
2015	2,84	2,86	2,84	2,83	2,82	-	-	-	-	-	-	-
Yoğurt												
2010	3,17	3,27	3,24	3,21	3,19	3,13	3,14	3,15	3,16	3,20	3,21	3,18
2011	3,16	3,11	3,06	3,01	2,98	2,97	2,97	2,97	3,13	3,26	3,40	3,44
2012	3,45	3,44	3,43	3,44	3,40	3,35	3,36	3,37	3,44	3,60	3,66	3,66
2013	3,66	3,63	3,62	3,58	3,56	3,56	3,61	3,78	3,86	3,87	3,85	3,85
2014	3,85	3,96	4,01	4,03	4,03	4,04	4,14	4,17	4,19	4,23	4,27	4,27
2015	4,31	4,29	4,28	4,26	4,24	-	-	-	-	-	-	-
Beyaz peynir												
2010	13,07	13,56	13,46	13,29	13,31	13,32	13,24	13,25	13,34	13,53	13,61	13,51
2011	13,56	13,46	13,27	12,80	12,72	12,63	12,69	12,70	13,15	13,60	14,02	14,16
2012	14,26	14,21	14,01	13,96	13,93	13,98	13,99	14,03	14,15	14,53	14,91	15,10
2013	15,02	15,02	15,12	15,00	14,96	15,00	15,10	15,57	16,39	16,46	16,51	16,56
2014	16,58	16,82	17,16	17,30	17,51	17,56	17,93	18,76	19,07	19,18	19,22	19,19
2015	19,06	19,07	19,27	19,37	19,35	-	-	-	-	-	-	-
Kaşar Peyniri												
2010	17,64	18,15	18,32	18,11	17,53	17,14	17,40	17,43	17,88	18,22	18,11	18,15
2011	18,13	18,01	17,95	17,62	17,13	16,85	16,79	16,63	17,60	18,80	20,03	20,27
2012	20,36	20,33	20,26	20,03	19,77	19,84	19,53	19,71	20,37	21,24	21,87	21,95
2013	22,07	21,93	21,88	20,73	20,70	21,00	21,05	22,16	22,63	23,14	23,27	23,14
2014	23,26	23,62	24,16	24,21	23,92	23,93	24,46	24,87	25,20	25,13	25,24	25,06
2015	25,47	25,14	24,99	25,05	25,03	-	-	-	-	-	-	-
Tulum Peyniri												
2010	15,27	15,45	15,48	15,14	15,45	15,72	15,88	15,69	16,02	16,09	16,03	15,93
2011	16,01	15,88	15,74	15,96	15,84	15,93	15,79	15,38	16,27	16,71	16,97	17,06
2012	17,10	16,90	16,90	16,98	17,01	17,02	17,16	17,39	17,56	17,61	18,17	18,48
2013	18,60	18,67	18,90	18,89	18,77	18,92	18,72	18,99	19,58	19,77	20,19	20,19
2014	20,33	20,26	20,69	20,81	21,10	21,23	21,36	22,27	22,93	23,19	23,33	23,44
2015	23,84	24,04	24,22	24,24	24,45	-	-	-	-	-	-	-

Kynak: TÜİK

Ek Tablo 17- Yem Üretimi 2000-2014 (Ton)

	KANATLI YEMLERİ	BÜYÜK VE KÜÇÜKBAŞ	DİĞER YEMLER	TOPLAM
			Ton	
2000	3.012.483	3.606.788	42.955	6.662.226
2001	2.456.645	2.677.066	44.619	5.178.330
2002	2.498.744	2.625.624	51.713	5.176.081
2003	2.775.169	3.015.949	62.279	5.853.397
2004	3.163.394	3.664.651	77.525	6.905.570
2005	3.054.349	3.718.610	61.314	6.834.273
2006	2.872.860	4.516.646	77.575	7.467.081
2007	3.529.359	5.447.210	175.863	9.152.432
2008	4.017.631	5.378.060	164.926	9.560.617
2009	4.127.349	5.110.492	181.355	9.419.196
2010	4.962.054	6.301.645	237.424	11.501.123
2011	5.581.390	7.279.251	301.679	13.162.320
2012	5.953.696	8.078.771	456.072	14.488.539
2013	6.370.673	9.127.412	463.783	15.961.868
2014	7.132.257	10.441.933	429.425	18.003.615

Kaynak: Türkiye Yem Sanayicileri Birliği

KAYNAKLAR

Anonim 2007. “Dokuzuncu Kalkınma Planı Hayvancılık Özel İhtisas Komisyon Raporu 2007-2013”, DPT, Ankara.

Anonim 2010. “Dünya ve Türkiye Süt Endüstrisi Raporu”, Ambalajlı Süt ve Süt Ürünleri Sanayicileri Derneği ASÜD, ISBN: 978-605-88810-0-6, Ankara.

Anonim 2013. “Dünyada ve Türkiye’de Yem, Et ve Süt Sektörlerinde Mevcut Durum ve Öngörüler Raporu” SETBİR Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği.

Anonim 2014a. “Dünya ve Türkiye’de Süt Sektör İstatistikleri”, Ulusal Süt Konseyi, Ankara.

Anonim 2014b. “Food Outlook Biannual Report On Global Food Markets”, ISSN: 0251-1959.

Anonim 2015. “Food Outlook Biannual Report On Global Food Markets”, ISSN: 0251-1959.

DairyCo, <http://www.dairyco.org.uk> (Erişim Tarihi: 12.07.2014)

National Agricultural Statistics Service (NASS), <http://www.nass.usda.gov>, (Erişim Tarihi: 17.07.2014)

Global Dairy Trade, www.globaldairytrade.com (Erişim Tarihi: 14.07.2014)

The United States Department of Agriculture (USDA), <http://www.usda.gov>, (Erişim Tarihi: 10.07.2014)

The Food and Agricultural Policy Research Institute (FAPRI), <http://www.fapri.iastate.edu> (Erişim Tarihi: 17.07.2014)

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), www.tuik.gov.tr , (Erişim Tarihi: 14.07.2014)